

FORSVARSMINISTERIET
EJENDOMSSTYRELSEN

Nørre Uttrup Øvelsesplads

Drifts- og plejeplan 2023-2038

Kolofon

Titel

Nørre Uttrup Øvelsesplads, drifts- og plejeplan 2023-2038

Adresse

Gammel Høvej 34, 9400 Nørresundby

Udgivelse

Forsvarsministeriet Ejendomsstyrelsen 2024

Udarbejdelse

NIRAS A/S, Flemming Kristensen, Laust Møllerup og
Sandie Lykke Pedersen

Kvalitetssikring

Forsvarsministeriet Ejendomsstyrelsen

Fotos

Forsvarsministeriet Ejendomsstyrelsen

Layout:

NIRAS A/S, Josefine Christensen

Internetversion

Planen kan findes i elektronisk format på www.ejendomsstyrelsen.dk

Indhold

Læsevejledning	5
1. Resumé	6
2. Indledning	8
2.1. Forsvarsministeriets drifts- og plejeplaner	8
2.2. Konkret om drift- og plejeplan for Nørre Uttrup Øvelsesplads	10
3. Målsætning	14
3.1. Generelle drifts- og plejemålsætninger på Forsvarsministeriets arealer	14
3.2. Militære formål	14
3.3. Naturbeskyttelse	15
3.4. Offentlighedens adgang	15
3.5. Drifts- og plejemålsætninger for Nørre Uttrup Øvelsesplads ..	16
4. Status	19
4.1. Historie	19
4.2. Landskab og geologi	20
4.3. Ejendomsøversigt og kortgrundlag.....	20
4.4. Militær anvendelse	25
4.5. Øvrige naturforhold	29
4.6. Offentlighedens adgang	33
5. Analyse	34
5.1. Evaluering af tidligere drifts- og plejeplan fra 2008-2022	34
5.2. Analyse af ny indsats	40
6. Visioner	43
7. Aktiviteter	46
7.1. Rydning	47
7.2. Delvis rydning	47
7.3. Slåning	48
7.4. Bekæmpelse af invasive arter.....	50
7.5. Ikke modelbeskrevne aktiviteter	51
8. Referencer	53
9. Bilag	55
10. Kortbilag	55

Læsevejledning

Drifts- og plejeplanen gennemgår de overordnede mål for Nørre Uttrup Øvelsesplads, status samt langsigtede visioner for driften, som de beskrevne aktiviteter skal understøtte.

Planen beskriver i indledningen baggrunden for udarbejdelse af drifts- og plejeplaner på Forsvarsministeriets arealer og specifikt for Nørre Uttrup Øvelsesplads. I afsnittet om målsætninger beskrives kort- og langsigtede mål for Nørre Uttrup Øvelsesplads opdelt i strategiske, taktiske og operationelle mål for henholdsvis den militære anvendelse og naturlovgivning.

Nuværende status for området er grundlaget for en analyse af den prioriterede indsats, der skal iværksættes. Kapitel 4, Status, indeholder således en beskrivelse af Nørre Uttrup Øvelsesplads' historie, geologi, ejendomsforhold, militære anvendelse, naturværdier, fortidsminder samt adgangsforhold. Se grundkort (kortbilag 1).

Planens analysedel omfatter både en opsamling på den udarbejdede evaluering af den tidligere drifts- og plejeplan og en redegørelse for, hvilke nye indsatser, der skal gennemføres i den nye planperiode (2023-2038). Indsatserne bygger desuden på de langsigtede visioner fra Ejendomsstyrelsens arealudviklings- og driftskatalog, der knytter sig konkret til Nørre Uttrup Øvelsesplads.

Til sidst beskrives i tabelform de konkrete aktiviteter, der danner grundlaget for realisering af de beskrevne indsatser. Aktiviteterne kan ses af aktivitetskortet (kortbilag 2). Kortbilag 3 angiver udpegningen af skovudviklingstyper på Nørre Uttrup Øvelsesplads.

Hvert kapitel indledes med en kort opsummering af kapitlets væsentligste indhold. Denne opsummering fremgår med kursiveret skrift.

1. Resumé

Siden 1991 er der for en række af Forsvarsministeriets skyde- og øvelsesområder udarbejdet drifts- og plejeplaner. Planerne udarbejdes i henhold til Forsvarsministeriets Ejendomsstyrelses bestemmelse for drifts- og plejeplaner (FES, 2022).

Formålet med drifts- og plejeplaner er at understøtte og tilsikre, at uddannelses- og øvelsesvirksomhed, både nu og fremadrettet, kan finde sted på Forsvarsministeriets arealer. Udarbejdelse af drifts- og plejeplaner skal sikre, at skyde- og øvelsesterrænerne til hver en tid har tilfredsstillende kulisser til den nødvendige uddannelse og træning af enheder under realistiske forhold for de operative enheder og myndigheder under Forsvarsministeriet, samtidigt med at naturbeskyttelseslovgivning overholdes.

Drifts- og plejeplanerne må ikke resultere i indskrænkninger af de operative enheders brug af skyde- og øvelsesterrænerne på sigt. Derimod skal drifts- og plejeplanerne til stadighed fremme de operative enheders muligheder for fleksibilitet i uddannelses- og øvelsesøjemed.

Drifts- og plejeplaner tjener således som det redskab, som Forsvarsministeriet anvender til at gennemføre en arealforvaltning, der bedst muligt tager hensyn til de operative behov.

Nærværende drifts- og plejeplan fastsætter rammen for udviklingen af Nørre Uttrup Øvelsesplads for perioden 2023-2038. Nørre Uttrup Øvelsesplads udgør i alt ca. 325 ha.

Planen fastsætter som overordnet mål, at den nuværende samt fremtidige militære brug kan fortsættes og udbygges. For Nørre Uttrup Øvelsesplads fastholdes denne i dens nuværende naturtilstand med det halvåbne og åbne overdrev- og slettelandskaber. Ud over de to landskabstyper indeholder øvelsespladsen også skovområder. De primære militære brugere er enheder fra Nørre Uttrup og Hvorup kasernerne.

Der er mange forskellige invasive arter på øvelsespladsen, som er vidt udbredt over store dele af området. Invasive arter bliver løbende bekæmpet på hele området.

Metoderne for, hvordan indsatsen skal gennemføres, er som udgangspunkt fastlagt ud fra Forsvarsministeriets generelle retningslinjer for forvaltning af de forskellige arealtyper, Bilag – Driftskatalog Januar. Metoderne omsættes til konkrete aktiviteter, hvor der for Nørre Uttrup Øvelsesplads primært er tale om slåning, rydning og delvis rydning.

2. Indledning

Dette kapitel beskriver den konkrete baggrund for drifts- og plejeplanen for Nørre Uttrup Øvelsesplads, herunder de konkrete arealmæssige forhold på terrænet og processen for drifts- og plejeplanens tilblivelse.

2.1. Forsvarsministeriets drifts- og plejeplaner

Siden 1991 er der udarbejdet drifts- og plejeplaner for Forsvarsministeriets skyde- og øvelsesterræner, med henblik på at sikre mulighederne for den nødvendige uddannelse og træning af enheder under så realistiske forhold som muligt.

Planerne udarbejdes i henhold til Forsvarsministeriets Ejendomsstyrelses, herefter Ejendomsstyrelsens, generelle retningslinjer for udarbejdelse af drifts- og plejeplaner (FES, 2022).

Formål og målgrupper

Formålet med drifts- og plejeplanerne er, at understøtte militær øvelses- og uddannelsesaktivitet på Forsvarsministeriets terræner, der:

- beskriver de militære målsætninger, der knytter sig til terrænerne
- beskriver de lovmæssige forpligtigelser for terrænerne
- fremlægger en status for terrænernes skov- og naturlandskab samt anvendelse
- foretager en analyse af, hvordan målsætningerne bedst tilgodeses og forenes
- opstiller visioner for den langsigtede udvikling af terrænerne
- fastlægger generelle modeller og konkrete aktiviteter for forvaltningen i planperioden
- sikrer ejerskab, blandt såvel interne som eksterne bidragydere, gennem inddragelse i tilblivelsesprocessen

De primære modtagere af drifts- og plejeplanerne er den til enhver tid driftsansvarlige myndighed hos Forsvarsministeriet samt de militære brugere. Hertil kommer civile myndigheder, frem for alt kommunerne, som med drifts- og plejeplanen opnår et solidt og veldokumenteret udgangspunkt for administrationen af lovgivning på terrænerne - særligt lovgivning om planlægning, miljømål, naturbeskyttelse og vandløb.

Indhold

Drifts- og plejeplanerne er udarbejdet, så de bliver så operationelle som muligt. De beskrivende afsnit refererer fortrinsvis til allerede publiceret eller på anden måde tilgængelig information, f.eks. tidligere drifts- og plejeplaner. Samtidig er det hensigten, at planerne, for at bevare størst mulig aktualitet, ikke beskriver forskrifter og målsætninger, der er stærkt foranderlige. Dette gælder ikke mindst de militære målsætninger, der har vist sig at kunne ændres over kort tid.

Drifts- og plejeplanerne er den ramme, der skal sikre, at målsætninger og aktiviteter på det enkelte terræn samordnes med den konkrete indsats på naturbeskyttelseslovgivningen.

Konkrete projekter skal formuleres separat, og i hvert enkelt tilfælde vurderes og behandles ved den til enhver tid relevante myndighed.

Drifts- og plejeplanerne følger en kapitelstruktur, hvor målsætningerne vægtes højt, således at disse, på baggrund af et analyseafsnit, nemt og overskueligt kan omsættes til egentlige aktiviteter. En gennemgående struktur i planerne er opdeling af målsætningerne i følgende prioriteringer:

1. Militæranvendelse: Uddannelse og træning af personel og udvikling af materiel.

2. Naturbeskyttelse: Bevarelse af naturværdier i forhold til love og bekendtgørelser. Herunder behandles også fortidsminder.

Revision, ændringer og tillæg

Opdatering og revision af drifts- og plejeplanerne foregår således, at den nye plan træder i kraft senest, når planperioden for den eksisterende plan udløber. Der kan dog blive tale om, at planerne revideres halvvejs i planperioden. Der kan løbende, ved behov, foretages revision eller udarbejdes tillæg for specifikke afgrænsede temaer (FES, 2022). Revision af drifts- og plejeplanerne består desuden af en opdatering af kortmateriale. Der er behov for, at planerne løbende kan tilpasses de til enhver tid militære behov. Ændringer i planer, der ikke umiddelbart forestår revision, kan gennemføres af Forsvarsministeriet. Større ændringer vil ske efter behørig inddragelse af eksterne myndigheder/partner, herunder civile myndigheder.

Planproces

Revision og udarbejdelse af drifts- og plejeplanerne indebærer en række faser: igangsættelse, indsamling af data og materiale,

formulering, høring, beslutning og publicering og endelig implementering. Interne brugere og eksterne bidragydere inddrages via høring og konsultation, med henblik på at identificere forslag og ønsker til planlægningen samt indsamle relevante data fra forskningsinstitutioner, myndigheder, nabolodsejere og interesseorganisationer. Inddragelsen sker dels formelt og dels uformelt. Ansvar for planprocessen påhviler Forsvarsministeriets Ejendomsstyrelse.

Planperiode

Planperioden for drifts- og plejeplanerne er fastsat til 15 år, og konkrete plandispositioner tilrettelægges inden for denne tidsramme. Der er for nogle aktiviteter tale om en kortere implementeringsfrist, hvilket fremgår af aktivitetsskemaet.

Retsvirkning, baggrund og myndighedsinddragelse

Drifts- og plejeplanerne er ikke juridisk bindende, og en række af de aktiviteter, planerne beskriver, kræver dispensation og/eller tilladelser mv. i henhold til dansk lovgivning, herunder lovgivning, der er en udmøntning af internationale direktiver mv. Ved inddragelse af interessenter i tilblivelsesprocessen har Forsvarsministeriet dog en berettiget forventning om, at myndighedsbehandlingen af sådanne dispositioner vil ske med udgangspunkt i drifts- og plejeplanen, og dermed smidigt og hurtigt. Tilsvarende ønskes det, at planerne kan blive en platform for samarbejde mellem Forsvarsministeriet og lokalsamfundet, og samtidig bidrage til gensidig forståelse af formålet med terrænernes drift, pleje og flersidige anvendelse.

Relation til lovgivning

Forsvarsministeriets drifts- og plejeplaner beskriver ikke de lovmæssige bindinger, der har betydning for det enkelte terræn, herunder de konkrete forhold, der gælder i form af f.eks. udpegning af beskyttede naturtyper (naturbeskyttelsesloven), fredskov (skovloven) og fortidsminder (museumsloven). Lovene er indarbejdet i Forsvarsministeriets egne bestemmelser, der ligger til grund for drifts- og plejeplanerne. Vurderingen af krav om myndighedsbehandlinger af drifts- og plejetiltag, projekter, anlæg mv. er en fast etableret del af Ejendomsstyrelsens sagsbehandling. Eksempler på projekter, der kræver myndighedsbehandling, er opstilling af faste og midlertidige anlæg samt plejetiltag, der medfører tilstandsændringer som f.eks. ændring af hydrologi, etablering af nye beplantninger, rydning af eksisterende beplantninger, deponi af materialer til vejvedligehold mv. Derudover beskriver de landsdækkende statslige vandplaner, hvilken indsats, og hvilke virkemidler, der skal til for at sikre et godt vandmiljø i området, og de udgør desuden grundlaget for opstilling af mål for miljøtilstanden

i områdets søer, vandløb, kystvande og grundvand. Forsvarsministeriet bidrager med virkemidlerne, hvor det er relevant (f.eks. ændre vedligeholdelse, restaurere vandløb eller udlægge randzoner).

Det sikres løbende, at eksisterende og nye lovmæssige bindinger bliver integreret i drifts- og plejeplanerne. Konkrete projekter skal i hvert enkelt tilfælde vurderes og behandles ved den til en hver tid relevante myndighed.

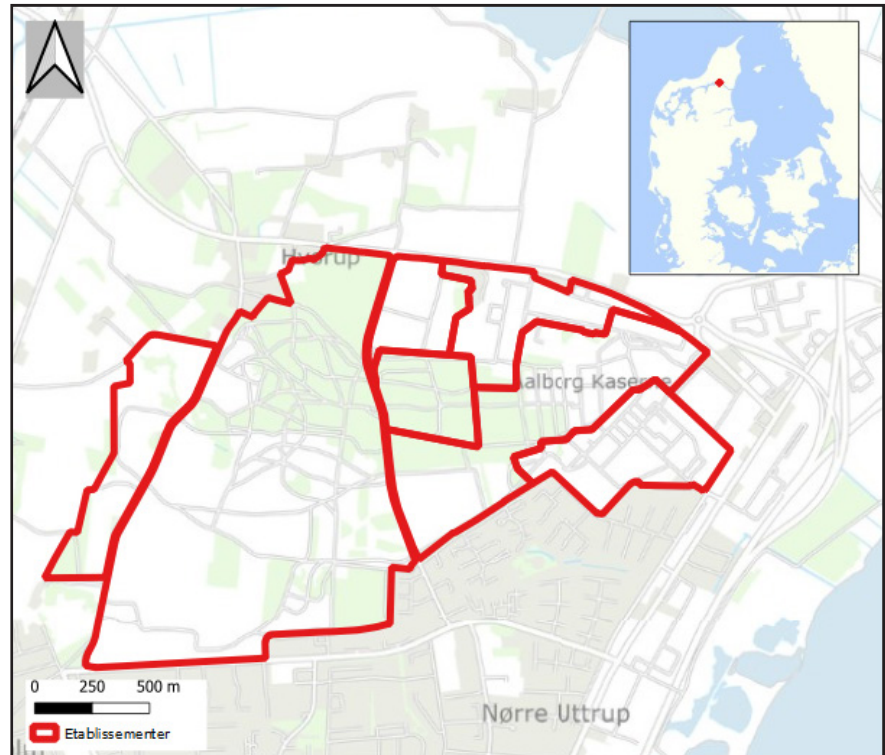
2.2 Konkret om drift- og plejeplan for Nørre Uttrup Øvelsesplads

Nørre Uttrup Øvelsesplads er beliggende i det nordlige Nørresundby mellem Hvorup og Nørre Uttrup i Aalborg Kommune (Figur 2-1). Det samlede areal udgør cirka 325 ha. Nørre Uttrup Øvelsesplads er et militært øvelsesterræn, som overvejende består af store kortklippede slette- og overdrevsområder (i den syd- og vestlige del), skov og plantage (i den nord- og østlige del), garageanlæg, skydebaner samt bebyggelse af teknisk og administrativ karakter. Selve kaserneområdet ligger i nordvest og er ikke en del af drifts- og plejeplanen.

Landskabet er meget kuperet, hvilket er særligt tydeligt i de to tidligere grusgrave, Nordre Grusgrav og Søndre Grusmark. Der er to mindre vandhuller og en sø på terrænet, og de åbne overdrevsarealer brydes af levende hegn og mindre bevoksninger.

Der er offentlig adgang til overdrevs- og skovarealerne i dagtimerne, når der ikke er øvelsesaktiviteter i området, mens skydebanerne og kaserneområdet udelukkende er for militærpersonel og afgrænset af perimeterhegn. De to offentlige veje, Hvorup Kirkevej og Gammel Hvorupvej, går gennem terrænet, og derudover findes mange kørespor på kryds og tværs. Se støjportalen og Ejendomsstyrelsens hjemmeside for regler og adgangsbegrænsninger.

Figur 1 Oversigtskort over den geografiske placering og afgrænsningen af Nørre Uttrup Øvelsesplads (rødt område).
© SDFE, oktober 2023 /WMS-tjeneste, skærmkort 2022.

Den tidligere drifts- og plejeplan for Nørre Uttrup Øvelsesplads

For Nørre Uttrup Øvelsesplads findes der en godkendt drifts- og plejeplan for perioden 2008-2022, hvorfor planperioden udløb i 2022. Drifts- og plejeplanen for 2008-2022 benævnes fremadrettet som den tidligere drifts- og plejeplan. Der er foretaget en midtvejsevaluering af denne i 2015 (Forsvarsministeriets Ejendomsstyrelse, 2015).

Drifts- og plejeplan for Nørre Uttrup Øvelsesplads 2023-2038

Nærværende drifts- og plejeplan er udarbejdet i vinteren 2022 og 2023 under inddragelse af de militære brugere af terrænet. Drifts- og plejeplanen omhandler og beskriver driften af alle grønne arealer, krat og skov på terrænet, med undtagelse af arealer i umiddelbar nærhed af bygninger og tekniske anlæg, som plejes mere intensivt.

I forbindelse med udarbejdelse af drifts- og plejeplanen er der foretaget indsamling af data og materiale for at evaluere den drift, der har været i den foregående drifts- og plejeplanperiode. Der er blandt andet gennemført flere besigtigelser af terrænet med henblik på at beskrive status og fastlægge fremtidige aktiviteter.

Ud over oplysninger indsamlet ved besigtigelserne, danner data fra Arter.dk, Naturbasen.dk (licens nr. E03/2014), Danmarks Miljøportal samt håndbøgerne om dyrearter på habitatdirektivets bilag IV (Kjær, C. et al, 2023), (Søgaard, B og Asferg, T, 2007) grundlag for beskrivelserne af eksisterende naturforhold. Der er ikke udført systematiske registreringer af flora eller fauna på terrænet.

Der har været afholdt et møde med brugerne af terrænet den 12. januar 2023. På mødet blev en række ønsker til områdernes udvikling gennemgået. Efterfølgende er der med udgangspunkt i de militære ønsker og målsætninger udarbejdet en plan for den fremtidige drift og pleje af Nørre Uttrup Øvelsesplads, dette under hensyn til naturbeskyttelseslovgivningen i området. Planen er sendt i intern høring i primo 2024 og i ekstern høring ligeledes medio 2024. Se bilag 4 med indkomne høringssvar.

Hovedparten af aktiviteter beskrevet i denne drifts- og plejeplan tager udgangspunkt i vedligeholdelse af velfungerende øvelseskulisser til Forsvarsministeriets operative enheder, men har desuden karakter af at være naturbevarende, idet drift- og plejetiltagene i stort omfang er aktiviteter såsom rydning af invasive arter på beskyttede naturtyper, udtag af oversøiske træarter mv. Aktiviteterne udføres generelt på den mest skånsomme måde i forhold til de lokale forekomster af dyre- og fugleliv, eksempelvis ved at undgå visse aktiviteter inden for perioder, der vurderes at være skadelige for arter.

Det vurderes ikke at udførslen af de beskrevne aktiviteter på Forsvarsministeriets arealer vil påvirke arter, hvorfor planen ikke konsekvensvurderes. Den endelige vurdering af eventuelle aktiviteter foretages i forbindelse med den konkrete sagsbehandling.

3. Målsætning

I dette kapitel beskrives målsætningen for arealdriften på Nørre Uttrup Øvelsesplads på kort og lang sigt. Kort- og langsigtede målsætninger har fungeret som et arbejdsredskab under drifts- og plejeplanens udarbejdelse og er bestemmende for den fremtidige drift og pleje af Nørre Uttrup Øvelsesplads. Indledningsvist beskrives Forsvarsministeriets generelle målsætninger for drift og pleje af arealer. Dernæst beskrives de konkrete målsætninger for Nørre Uttrup Øvelsesplads.

3.1. Generelle drifts- og plejemålsætninger på Forsvarsministeriets arealer

Forsvarsministeriets generelle målsætninger for arealerne består af henholdsvis mål for militæranvendelse og naturbeskyttelse, jf. gældende lovgivning, herunder kulturhistoriske interesser. Målsætningerne kommer til udtryk i kortsigtede drifts- og plejemålsætninger for de enkelte terræner, som opdeles i hhv. strategiske, taktiske og operationelle mål inden for hhv. militæranvendelse og naturbeskyttelse. Målene og deres gennemførelse er indbyrdes afhængige af hinanden. De strategiske mål er overordnede og langsigtede og kan strække sig over flere planperioder. De sætter rammerne for den ønskede udvikling af et område på lang sigt.

De taktiske og operationelle mål er kortsigtede, og hensigten er, at de skal opfyldes inden for den konkrete planperiode. De taktiske mål beskriver konkret, hvordan de strategiske mål skal opfyldes, dvs. de konkrete handlinger, der vil føre til et ønsket resultat på sigt. Operationelle mål er de tiltag, som fører til gennemførelse af de planlagte aktiviteter beskrevet i afsnit 5.

3.2. Militære formål

Forsvarsministeriets skyde- og øvelsesterræner tjener som uddannelses- og øvelsesområder for Forsvaret og øvrige myndigheder i Totalforsvaret, f.eks. politiet og hjemmeværnet. Arealerne skal derfor udvikles, så der til enhver tid er tilfredsstillende kulisser, hvor uddannelse og øvelser kan ske under så realistiske forhold som muligt. Det forventes, at der fremover vil være et væsentligt øget militært behov og aktivitetsniveau. Terrænet understøtter i dag ca. 500 soldater og deres uddannelse, hvilket formentlig vil stige i fremtiden. Der vil derfor være et øget behov for areal og forskellige øvelsesfaciliteter. Dette gælder både aktiviteter med personel samt en bred vifte af køretøjer. Dette kræver de rette faciliteter samt god plads, da f.eks. de logistiske enheder er pladskrævende pga. afstandskrav.

3.3. Naturbeskyttelse

Forsvarsministeriets arealer udgør, i kraft af mange års militær anvendelse og ekstensiv drift, nogle af de bedst bevarede naturområder i Danmark. Mange terræner er helt eller delvist udpeget som naturarealer af international betydning med krav om en aktiv indsats for at sikre gunstig bevaringsstatus for særligt udpegede naturtyper og arter (såkaldte Natura 2000-områder). Dette kan ske gennem en indsats mod f.eks. næringsstofberigelse, tilgroning, uhensigtsmæssig hydrologi og invasive arter. Der er ingen udpegede Natura 2000-områder på Nørre Uttrup Øvelsesplads.

Hertil kommer, at der på alle terræner potentielt kan forekomme såkaldte bilag IV-arter, der kræver særlig beskyttelse, f.eks. odder, flagermus samt visse krybdyr-, padder-, insekt- og plantearter. Yngle- og rasteadsler for disse arter omfattet af habitatdirektivets bilag IV er beskyttet af lovgivningen, f.eks. ifølge bestemmelserne i naturbeskyttelseslovens § 29 a og § 30, stk. 2.

På Forsvarsministeriets arealer findes også områder, som er omfattet af generel beskyttelse på baggrund af områdets tilstand (såkaldte § 3-arealer). Ifølge vejledningen til naturbeskyttelsesloven forudsættes, "at de statslige arealforvaltende myndigheder løbende træffer de foranstaltninger, som er nødvendige for at holde deres arealer i en rimelig stand". Det er en generel målsætning, at Forsvarsministeriet aktivt bidrager til sikring af naturværdierne på de naturarealer, der er beskyttet af naturbeskyttelseslovens § 3.

Forsvarsministeriets arealer rummer ydermere andre væsentlige samfundsmæssige værdier i form af kulturminder og andre kulturspor, som er beskyttet.

3.4. Offentlighedens adgang

Hovedparten af Forsvarsministeriets terræner er tilgængelige for civilt publikum, når arealerne ikke anvendes til militær uddannelse. Publikums adgang formidles og kanaliseres hensigtsmæssig i forhold til militære aktiviteter og faciliteter samt naturområder og arter, der kræver særlig beskyttelse mod forstyrrelser jf. støjportalen og adgangsregler på Forsvaret.dk. Visse terræner kan være permanent afspærret for publikum af hensyn til sikkerhed.

3.5. Drifts- og plejemålsætninger for Nørre Uttrup Øvelsesplads

De konkrete mål for Nørre Uttrup Øvelsesplads er, jf. ovenstående generelle målsætninger, sammensat af de indbyrdes afhængige strategiske, langsigtede mål og taktiske og operationelle kortsigtede mål, som skal gennemføres inden for den kommende planperiode.

De operationelle mål skal sikre opnåelse af de taktiske mål, som på sigt sikrer opnåelse af de strategiske mål.

I nedenstående skema er målene opstillet skematisk. Det fremmer overblikket både løbende og ved den afsluttende evaluering af planen. Strukturen sikrer opfyldelse af Forsvarsministeriets generelle beslutning om, at sikre evaluering af drifts- og plejeindsatsen (FES, 2022).

I de følgende afsnit beskrives målsætningen for Nørre Uttrup øvelses-terræn.

Målene er inddelt i militæranvendelse og naturbeskyttelse.

Militæranvendelse og målsætning

Den militære målsætning for øvelsespladsen er som følger:

Strategisk	Taktisk	Operationelt
Terrænet er udlagt som militært uddannelsesområde og skal derfor fortsat kunne opfylde forsvarets behov for uddannelsesaktiviteter. Mulighed for uddannelse i enkeltmand-, gruppe- og delingsstørrelse, inkl. støttmateriel, så som lastbiler, bæltekøretøjer mv.	Terrænet skal være lysåbent med mindre skovparceller og læbælter, med henblik på træning af skjul og fremrykning samt bjergning af køretøjer. Der etableres et bjergningsområde, samt manøvrebane/terræforhindringer med kendte vinkler samt vandmasse til gennemkørsel til brug for køreuddannelsen. Der er ønske om en ny øvelsesbane med tårn til personel til træning af færdigheder og selvtillid. Der er behov for en feltforhindringsbane i skov i forbindelse med enkeltmandsuddannelse.	Ved skovparceller er der behov for at kunne parkere lastbiler. Der skal være, eller det skal være muligt at lave pladser, hvor biler kan henstilles i skjul. Bjergningsområdet placeres dels i forbindelse med eksisterende grøft som benyttes til bjergning af køretøjer, dels skal der findes placering til yderligere faciliteter, f.eks. jordhøje- eller volde, øvelsesbane og feltforhindringsbane i skov.
Invasive arter må ikke være til gene for militære aktiviteter.	Invasive arter bekæmpes af hensyn til øvelsesmæssige aktiviteter. Det gælder bl.a. sildig gyldenris, rynket rose og særligt kæmpebjørneklo samt ild pastinak.	Det åbne landskab vedligeholdes løbende ved rydning, knusning og slåning. Invasive arter følges løbende og bekæmpes på hele terrænet.

Naturbeskyttelse

Mål for naturbeskyttelse er opstillet under hensyn til det militære formål. Forsvarsministeriets skovarealer benyttes i stigende grad til øvelses- og uddannelsesaktiviteter. Det er en forudsætning for Forsvarsministeriets skovarealer, at de vil blive påvirket af den dynamik og forstyrrelse, der vil opstå som følge af Forsvarets aktiviteter. Forsvarsministeriets skove bliver løbende og efter behov optimeret ift. øvelsesaktiviteter. Denne optimering indebærer eksempelvis: fjernelse af biomasse, fældning af træer efter behov og vedligeholdelse af dræn.

Strategisk	Taktisk	Operationelt
Beskyttede naturtyper: Tilstanden af beskyttede naturtyper på terrænet skal bevares eller forbedres i det omfang, det er muligt i forhold til den militære anvendelse. Øvelsesplads skal udvikles bedst muligt til at støtte den egns karakteristiske biologiske mangfoldighed, under hensyn til de militære behov.	De beskyttede naturtyper på terrænet sikres gennem en hensigtsmæssig, omkostningseffektiv ekstensiv pleje. Beskyttede naturtyper skal bevares og sikres gennem naturpleje i overensstemmelse med den militære anvendelse.	Naturtypen overdrev fastholdes som en overvejende lysåben naturtype ved slåning, fjernelse af afslået materiale og rydning af uønsket opvækst. Naturtypen hede fastholdes ved rydning af uønskede træer og opvækst. Naturtypen mose fastholdes ved slåning og rydning af uønsket opvækst.
Skov og krat: Forsvarsministeriets skove skal fremstå robuste og modstandsdygtige i forhold til eksterne påvirkninger fra storm, klimaændringer og skadevoldere. Skovene skal sikres en omfattende strukturmæssig variation og hydrologi, så de til enhver tid opfylder de militære behov til uddannelsesmæssig brug, adgang, sløring og støjdæmpning. Tilstedeværelse af døde og døende gamle træer i alle bevoksninger sikres.	Skove og krat drives efter naturnære skovdriftsprincipper, under hensyn til militæranvendelse. Der er fokus på bevarelse af hjemmehørende arter, medmindre der er et operativt behov for en anden artsammensætning. Tilstedeværelse af døde og døende gamle træer i alle bevoksninger tilstræbes, såfremt det ikke er til gene for operativt brug.	Dødt ved efterlades så vidt muligt stående eller liggende. Hule træer, træer med reder samt nedfaldne grene og kvasbunker efterlades.
Levesteder for arter: Områdets økologiske stabilitet sikres gennem fortsat militær anvendelse, en for naturtyperne hensigtsmæssig pleje og hydrologi samt gode sprednings- og etableringsmuligheder.	Drifts- og plejeindsatsen gennemføres på en måde, der tilgodeser yngle- og rastesteder for arter på Habitatdirektivets Bilag VI. Flagermus: Træer med hulheder sikres gennem skovdriften ved at efterlade gamle træer med huller og hulheder og dødt ved. Markfirben: Yngle- og rastesteder styrkes gennem pleje af lysåbne arealer ved rydning af opvækst, slåning og evt. afbrænding. Padder: Yngle- og rastesteder sikres gennem pleje af de lysåbne arealer, arealer med naturlig hydrologi samt ved at efterlade liggende dødt ved. Fødesøgningsmuligheder sikres ved at plejen af de lysåbne naturtyper tilstræber at fremme blomstrende urter, som tiltrækker insekter, som er fødegrundlag for mange af de beskyttelseskrævende arter.	Levesteder plejes gennem driften, f.eks. rydning, slåning og evt. afbrænding af naturområder. Se ovenfor angående pleje af lysåbne arealer og skovforvaltning. Ved fældning af gamle træer med hulheder eller nedrivning af anlæg, der kan fungere som rastested for flagermus, vurderes det, om der skal udføres afværgeforanstaltninger for at undgå påvirkning af flagermus.

Invasive arter: De militære anlæg og beskyttede naturtyper sikres gennem en langsigtet bekæmpelse af invasive arter.	Forsvarsministeriet prioriterer en vedvarende forebyggelse og bekæmpelse af invasive arter.	De invasive arters udbredelse overvåges løbende, og arterne bekæmpes ved bl.a. rydning, slåning, afdækning/bortskygning eller andre bekæmpelsesmetoder.
Fortidsminder: Fortids- og kulturminder udgør et væsentligt element i terrænenes historiske baggrund, og kulturminderne skal bevares. De er beskyttede gennem museumsloven og naturbeskyttelsesloven.	Kulturminder på øvelsespladsen skal registreres, sikres og bevares. Der er to mindesmærker placeret vest for Hvorup Kirkevej, en fredet høj øst for Englænder Plads samt en række beskyttede diger i den vestlige del af terrænet ved skydebanerne.	Beskyttede fortidsminder samt sten- og jorddiger sikres mod slitage og tilgroning og bevares gennem hensigtsmæssig pleje. Fortidsminderne holdes synlige og for digerne gælder, at de ikke må gennembrydes.

Offentlighedens adgang

Forsvarets terræner er åbne for offentligheden, når det er sikkerhedsmæssigt forsvarligt, og når uddannelse og naturbeskyttelseshensyn tillader det. Der henvises til Støjportalen samt Ejendomsstyrelsens hjemmeside for det fulde overblik over adgangsforhold på Forsvarsministeriets terræner.

Strategisk	Taktisk	Operationelt
Naturarealer på Nørre Uttrup Øvelsesplads kan anvendes rekreativt som udflugtsmål og oplevelsessted for offentligheden under hensyn til militære og naturbeskyttelsesmæssige interesser.	Offentlig adgang til Nørre Uttrup Øvelsesplads sikres efter nuværende regler. Offentlighedens adgang prioriteres igennem informationsmateriale rettet mod besøgende. Antallet af adgangsveje begrænses af sikkerhedshensyn.	Løbende opdatering af information om adgangsmuligheder til terrænet. Afspærring af nogle af de mange eksisterende muligheder for indgang til området, f.eks. ved mindre hegn eller stikkende beplantning. Dette af sikkerhedshensyn, så besøgende ser skiltene. Offentligheden gøres opmærksom på forbuddet mod anvendelse af drone samt metaldetektor.

4. Status

Dette kapitel giver en status over forholdene på Nørre Uttrup Øvelsesplads ved planperiodens start. Status indeholder en beskrivelse af ejendomsforhold, militære aktiviteter, arealanvendelse, naturværdier og håndtering af offentlighedens adgang.

Udarbejdelse af statusafsnittet i denne drifts- og plejeplan bygger på et bredt grundlag af data og information, herunder generelle oplysninger fra den tidligere drifts- og plejeplan Nørre Uttrup Øvelsesplads (Forsvaret, 2008), Ejendomsstyrelse samt Danmarks Miljøportal. Der henvises i øvrigt til Ejendomsstyrelsen hjemmeside for oplysninger om Forsvarsministeriets naturforvaltning.

4.1. Historie

Den militære interesse for området var en følge af besættelsesmagtens brug af det under 2. Verdenskrig. I 1944 opførtes et stort antal ammunitionsbunkere i Hvorup Plantage. I forbindelse hermed byggedes en baraklejr med vagttårne, hvis fundamenter kan ses endnu, og hvorfra området kunne overvåges. Endvidere blev der i samme periode bygget en større baraklejr, hovedsageligt beregnet for flygtninge fra Østpreussen, Polen og de Baltiske lande. Den lå i det store område øst for Lindholm Høje, imellem de to offentlige veje, som gennemskærer området. Baraklejren forsvandt i løbet af de første år efter befrielsen, og kun enkelte fundamentrester samt spor af lejrgaden er i dag at finde i området. En væsentlig del af tyskernes ammunitionsbunkere er bevare, der kan dog muligvis stadig findes nedgravet ammunition i plantagen. Området blev eksproprieret og opkøbt af forsvaret i perioden 1950-52. Indtil da blev der således drevet landbrug på det meste af den nuværende øvelsesplads. Efter forsvarets overtagelse har hovedparten af arealerne hverken været omlagt, gødet eller sprøjtet, hvilket har betydet, at der med årene har udviklet sig en varieret overdrevsflora af vilde planter med et tilhørende dyreliv.

Yderligere beskrivelse af den tidlige historie og naturhistorie om Nørre Uttrup Øvelsesplads kan findes i den tidligere drifts- og plejeplan for området (Forsvaret, 2008).

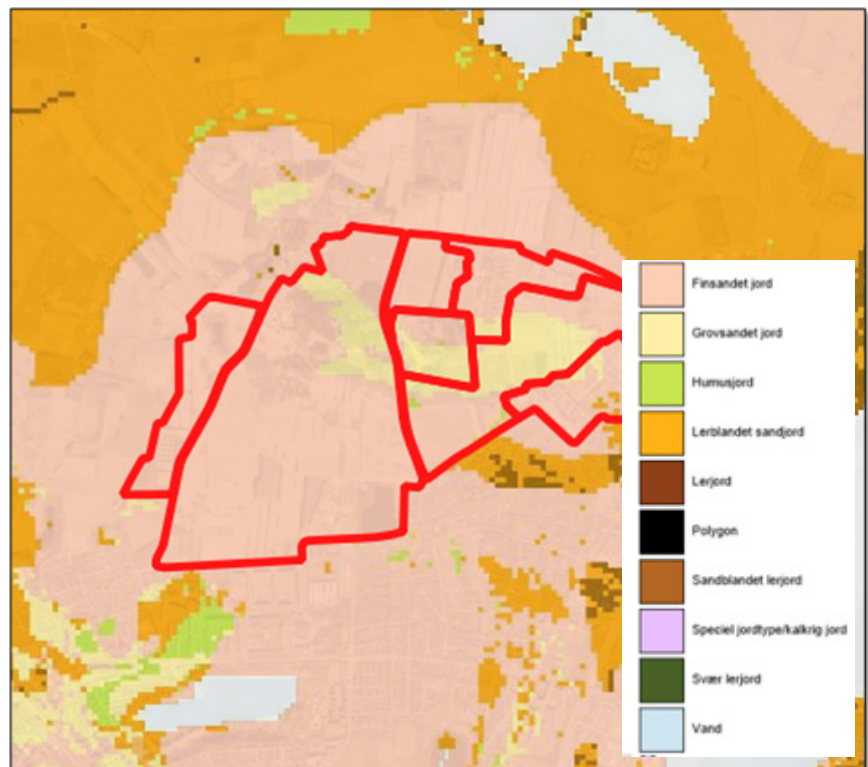
4.2. Landskab og geologi

Området omkring Nørresundby ved Limfjorden er i vid udstrækning hævet havbund. Landskabet fremstår derfor i dag som udstrakte, lave flader, stedvis med de lidt senere dannede strandvoldssletter, langs de gamle kystlinjer lokalt med klintlandskaber.

På et fremskudt bakkedrag, i dette ellers så flade landskab, ligger det meste af Nørre Uttrup Øvelsesplads.

På øvelsespladsen består jordbunden næsten udelukkende af et tykt lag af flyvesand, se Figur 2. Kun i terrænets sydlige del, ved Søndre Grusmark, dukker forekomster af flinteholdig kalkbund frem. Terrænet er delvis præget af tidligere og nuværende sandgravning foruden af anvendelsen som øvelsesplads for hjulkøretøjer og bæltekøretøjer. Øvelsespladsen som et samlet område udgør et varieret og værdifuldt naturområde.

Figur 2 Geologien omkring Nørre Uttrup Øvelsesplads og Aalborg kaserner Afgrænsningen af Nørre Uttrup Øvelsesplads, © SDFE, oktober 2023/WMS-tjeneste, jordbundskort.

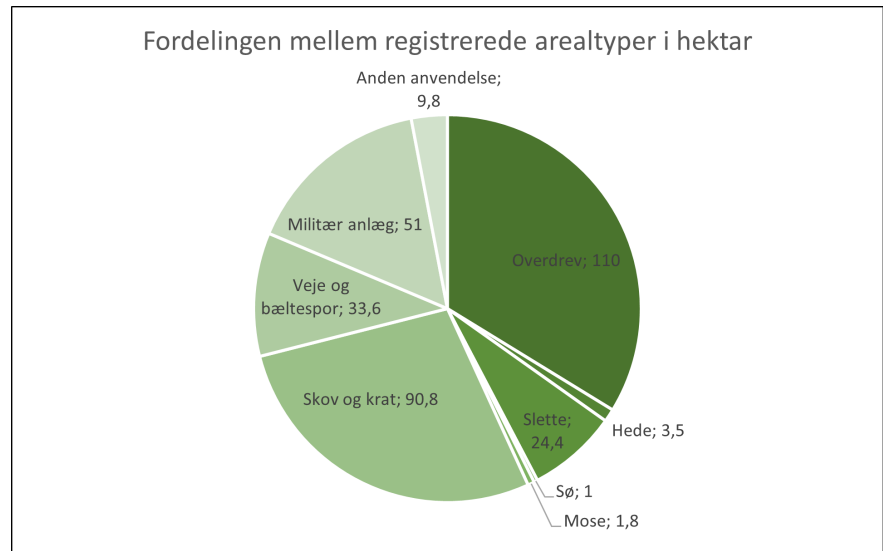
4.3. Ejendomsoversigt og kortgrundlag

Arealfordeling

Hele arealet dækker i alt 325,9 ha. Heraf er 90,8 ha skov og krat og cirka 115 ha er naturtyper, der er beskyttet i henhold til Naturbeskyttelseslovens § 3. Arealdriften, og hermed skovdriften, varetages af

Ejendomsstyrelsen, der har det overordnede og bevillingsmæssige ansvar for driften af den samlede øvelsesplads. Fordelingen mellem registrerede arealtyper, jf. grundkort, er som følger (i hektar):

Figur 3 Figur Fordelingen mellem registrerede arealtyper i hektar. Data fra grundkortet.

Ejendoms- og naboforhold

Nørre Uttrup Øvelsesplads er ejet af Forsvarsministeriets og forvaltet af Ejendomsstyrelsen. Mod syd og øst grænser området op til Nørresundby. Mod vest og nord grænser området op til marker samt enkeltstående huse og gårde. Ved det sydvestlige hjørne ligger det fredede område Lindholm Høje. Området ses på Figur 4.

Figur 4 Ejendomskort, som viser Nørre Uttrup Øvelsesplads og Aalborg kaserner (rød afgrænsning). © SDFE, Oktober 2023 /WMS-tjeneste , ortofoto 2022

Nationalt beskyttet natur

Cirka en tredjedel af Nørre Uttrup Øvelsesplads er omfattet af Naturbeskyttelseslovens § 3, svarende til cirka 115 ha af det i alt 325,9

ha store områder. På terrænet findes de beskyttede naturtyper hede, mose, sø og overdrev, se Figur 3.

Naturtyperne er beskyttede mod tilstandsændringer i henhold til Naturbeskyttelsesloven § 3. Det er naturtypernes aktuelle tilstand, som afgør § 3 beskyttelsesstatus. Hittidig drift må fortsætte, dog er det ikke tilladt at gødske eller sprøjte, jordbehandle eller tilplante, jf. Naturbeskyttelseslovens § 4. Dette gælder dog ikke, såfremt det sker af hensyn til Forsvarets trænings-, uddannelses-, øvelses- eller missionsaktiviteter. Forsvaret har dog en generel politik om nedbringe forbruget af sprøjtemidler på deres arealer.

Overdrev

Langt den største del af § 3-områderne er overdrev, der udgør 110 ha af det samlede beskyttede areal. Overdrev findes i store dele af den sydlige og østlige del af terrænet samt et område vest for kaserneområdet. Overdrevene har en stor artsrigdom med hensyn til fauna og flora, hvor naturtyperne surt overdrev og kalkoverdrev er repræsenteret. Søndre Grusmark i den sydlige del af terrænet er omfattet af det statslige overvågningsprogram NOVANA med en stationsudpegning uden for Natura 2000-områder af habitatnaturtypen kalkoverdrev.

Overdrev er i den tidligere planperiode blevet plejet ved slåning en gang årligt, uden opsamling. Der er dog et ønske fra de militære brugere om opsamling af afklippet materiale. Efterladt afklip udfordrer den frie bevægelighed, og udgør dermed et uønsket element i kulis-selandskabet. Derudover er der løbende fjernet opvækst af krat, opvækst af vedplanter mv. Størstedelen af overdrevsarealerne fremstår derfor lysåbne med græs- og urtevegetation som følge af slåning. De mest kuperede områder, f.eks. de to tidligere grusgrave og arealet øst for Englænder Plads og vest for FUT-banen, hvor der er henlagt jord, er for kuperede til at rydde og slå maskinelt, og er derfor under tilgroning i krat og vedplanter, da der netop i de gamle grusgrave er stor artsrigdom af lyskrævende og sjældnere arter, som f.eks. månerude og enghavre.

Hede og indlandsklit

Hede og indlandsklit er beliggende centralt i området og udgør 3,5 ha. I den tidligere planperiode er området blevet fastholdt ved rydning af uønskede arter, men den tidligere lysåbne indlandsklit er overvejende tilgroet i primært nåletræer, og visse steder gyvel. Der er stedvist lysåbne partier med lyng og andre arter, der knytter sig til lysåben hedevegetation, som blåmunke, djævelsbid, smalbladet høgeurt og fåresvingel.

Søer og mose

Søer og mose udgør samlet 2,8 ha af området. Mosen omkranser Va-arbjerg Sø, der er beliggende vest for Gammel Hvorupvej. Mosen består primært af fugtigt pilekrat omkring det største af vandhullerne og mindre arealer med rørskov. Der er relativt artsfattigt. Den anden sø, Kammerdal sø, er beliggende syd for Gule Hus. Den tredje er et vandhul, som er etableret med det formål at træne gennemkørsel, som er eller var, beliggende i et krat mellem Kammerdal Høj og Gilsiggård. Vandhullet kan i dag ikke genfindes som vandhul, men der er etableret en dyb grøft, som til tider er vandfyldt, til træning af bjærgning af køretøjer. Vandhullet fremgår fortsat af det opdaterede grundkort, som følger denne drift- og plejeplan. Kort efter godkendelsen af den tidligere drift- og plejeplan blev det besluttet at ophøre med pleje af området vådområder af hensyn til flysikkerheden på Flyvestation Aalborg. Man ønsker ikke, at vådområderne skal tiltrække fugle, som kan udgøre en sikkerhedsrisiko for flyaktivitet omkring Flyvestation Aalborg.

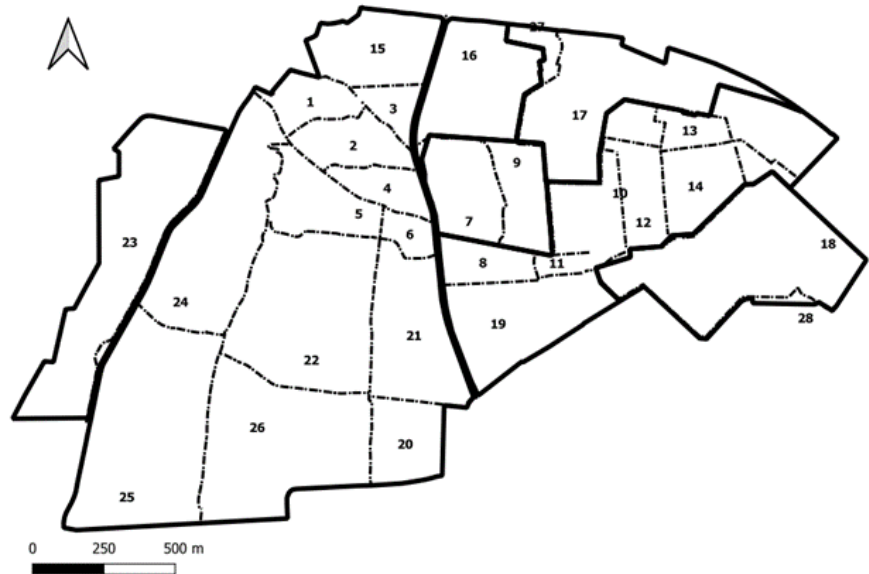
Der er ikke eftersøgt padder i søerne ved besigtigelse, men det er sandsynligt, at flere arter af padder yngler i søerne på øvelsespladsen. Søerne har en relevans for de militære øvelser, idet de bidrager med variation i terrænet samt mulighed for specifikke øvelser som fremrykning i varieret terræn og gennemkørsel. Der er derfor et ønske om mere vand på øvelsespladsen, blandt andet i form af etablering af en vandgrav til træning af bjærgning af køretøjer i vand.

Øvelsespladsen og dens inddeling

Nørre Uttrup Øvelsesplads er opdelt i 28 afdelinger. Afdelingsnumrene fremgår af Figur 5. Som grundlag for planlægningen af drift og pleje er afdelingerne inddelt i en række litra, dvs. ensartede driftsenheder med hensyn til terræn, naturtype, anvendelse og vækstforhold.

Figur 5 Afdelingsnumre for Nørre Uttrup Øvelsesplads

Minimumsstørrelsen for en litra er som hovedregel for ubevoksede arealer ca. en ha. Markante, mindre bevoksninger eller andre arealer (herunder lavbundsarealer), der ikke ønskes adskilt som selvstændig litra f.eks. på grund af størrelsen, men alligevel ønskes markeret på kortet, er indtegnet med prikket linje på drifts- og plejeplanens kortbilag.

Naturtyperne, der er vist på grundkortet (Kortbilag 1), svarer til den vejledende registrering af beskyttet natur, herunder søer, mose, overdrev, hede og fersk eng, som var offentliggjort på Miljøportalens Arealinformation ved denne plans udarbejdelse. De beskyttede naturtyper er beskrevet i afsnit 4.3.

Kortmaterialer

På grundlag af luftfotos, besigtigelser og tidligere kort, er der udarbejdet tre kort til denne drifts- og plejeplan:

- Grundkort (kortbilag 1)
- Aktivitetskort (kortbilag 2)
- Skovudviklingskort (kortbilag 3)

Grundkort, kortbilag 1

Grundkortet viser status for arealanvendelsen på tidspunktet for planlægningsarbejdet (2023). I princippet medtages alt af betydning for drifts- og plejeplanlægningen. Kortet anvendes som grundlag for aktivitetskortet.

Aktivitetskort, kortbilag 2

Aktivitetskortet er parallelt til aktivitetsafsnittet (kapitel 7) udarbejdet for alle planlagte aktiviteter.

Aktivitetskortet er en grafisk illustration af de fremtidige forskrifter og retningslinjer beskrevet som aktiviteter i drifts- og plejeplanen. Med farver og særlige signaturer angives på kortet de områder, hvor der gennemføres aktiviteter i planperioden. En homogen farve angiver aktiviteter, der er tilbagevendende, f.eks. slåninger, mens skravering angiver engangsindgreb (projekter). I visse tilfælde, f.eks. ved aktiviteter med begrænset arealstørrelse, eller hvor aktiviteten dækker hele øvelsespladsen, er tiltagene udeladt fra kortet. Udstrækningen af aktiviteten "Bekæmpelse af invasive arter", er f.eks. ikke vist på kortet, da denne aktivitet er gældende for hele Nørre Uttrup Øvelsesplads.

Skovudviklingskort, kortbilag 3

Kortet viser fordelingen af skovudviklingstyper (SUT'er), der ønskes på lang sigt (Larsen, 2005). Skovudviklingstypen er fastlagt ud fra de militære behov for øvelseskulisser, muligheder for skjul under fremrykning og variation i bevoksningernes strukturer. Skovudviklingstyperne er endvidere bestemt af de naturgivne jordbundsforhold, samt de eksisterende naturværdier på arealet.

På Nørre Uttrup Øvelsesplads er skovudviklingskortet primært en beskrivelse af den eksisterende udbredelse af skov og krat, da der er et ønske om at fastholde de eksisterende skov- og kratområder i deres nuværende tilstand.

4.4. Militær anvendelse

Nørre Uttrup Øvelsesterræn er intensivt benyttet til militære uddannelses- og øvelsesformål, både i det åbne landskab og i de bevoksede områder. Nørre Uttrup Øvelsesplads anvendes primært af enheder fra Aalborg kaserner. Hovedformålet med øvelsespladsen er uddannelse af soldater, men herudover benyttes terrænet til en række andre aktiviteter både civilt og militært.

Øvelsespladsen bruges primært til øvelser såsom kørsel, bjærgning og håndtering af forskelligt materiel, samt øvelse og skydetræning, men også en lang række andre aktiviteter. Området rummer en række faciliteter i form af skydebaner, bjærgningsområde, sprængningsområde, gravearbejdsområde, branddemonstrationsplads, bivukområde og feltforhindringsbane. Anvendelsen af køretøjer i området sker hovedsageligt med hjulkøretøjer, men der kan dog med mellemrum forekomme kørsel med bælte køretøjer.

Naturforhold

Der gives i det følgende en status for naturværdierne på Nørre Uttrup Øvelsesplads. Rækkefølgen af beskrivelserne følger beskyttelsesniveauet, således at naturværdier med det højeste beskyttelsesniveau beskrives først. Nationalt beskyttede naturtyper er beskrevet ovenfor i afsnit 4.3. Til slut beskrives øvrige temaer, herunder invasive arter.

Nørre Uttrup Øvelsesplads er ikke udpeget som Natura 2000-område, og der er ingen vandområder omfattet af vandområdeplanerne. Derfor beskrives disse beskyttelsesforhold ikke yderligere. Der er dog en stationsudpegning uden for Natura 2000-områder af habitatnaturtypen kalkoverdrev, som er omfattet af det statslige overvågningsprogram NOVANA. Det drejer sig om Søndre Grusmark i den sydlige del af terrænet.

Beskyttelseskrævende arter

Nørre Uttrup Øvelsesplads er potentielt levested for flere beskyttelseskrævende eller sjældne arter.

Arter omfattet af habitatdirektivets bilag IV

Habitatdirektivets (Directive 92/43/EEC) særlige artsbeskyttelse omfatter dyre- og plantearter opført på direktivets bilag IV. Bilag IV-arterne betragtes som truede, sårbare eller sjældne i EU. Arterne og deres levesteder er beskyttede overalt i EU. Bilag IV-arterne må ikke forsætligt indfanges eller slås ihjel, og der er forbud mod forstyrrelse eller ødelæggelse af deres yngle- og rasteområder. For planter gælder, at de ikke må beskæres eller graves op.

Ifølge rapport fra Danmarks Miljøundersøgelser (Søgaard & Asferg, 2007) og opdateringen i 2023 (Christian Kjær (Red.), 2023) er der registreret følgende Bilag IV-arter i det 10 x 10 km UTM kvadrat, som omfatter Nørre Uttrup Øvelsesplads: vandflagermus, brunflagermus, sydflagermus, odde, markfirben, spidssnudet frø og strandtudse.

På Nørre Uttrup Øvelsesplads er der jf. Arter.dk og Naturbasen.dk registreret spidssnudet frø og stor vandsalamander, flagermus (ikke artsbestemt).

Spidssnudet frø

Spidssnudet frø lever i tilknytning til vandhuller i yngletiden, men træffes resten af året næsten overalt, bl.a. i enge, heder, åbne skove og lavvandede moser.

Nørre Uttrup Øvelsesplads byder på flere vandhuller og rige muligheder for fødesøgning, skjul og overvintring.

Stor vandsalamander

Arten lever primært i mindre, solbeskinnede, rene vandhuller med god plantevækst, oftest i nærheden af skove, krat eller haver. Om efteråret finder salamandrene steder, hvor de kan overvintre frostfrit f.eks. under dødt ved, brændestakke, kældre, udhuse eller brønde.

Nørre Uttrup Øvelsesplads byder på flere vandhuller og rige muligheder for skjul og overvintring. Der er en enkelt registrering mellem de to vandhuller.

Flagermus

Flagermus er nataktive og fanger insekter i luften ved ekkolokalisering, og benytter derfor elementer i landskabet som ledelinjer. Alt efter hvilken art der er tale om, lever de om sommeren i hulheder i træer eller i bygninger med egnede hulrum. Om vinteren er de foretrukne opholdssteder lokaliteter, der er beskyttede mod prædatorer, og som er uforstyrrede og frostfrie, men med lave plusgrader. Vandflagermus er afhængige af åbne vandflader til fødesøgning, men ellers trives flagermus generelt i et varieret landskab med forekomst af skov eller gamle træer i for eksempel levende hegn.

På Nørre Uttrup Øvelsesplads er der potentielt fourageringsområder for flagermus ved løvskov, uregelmæssige skovbryn og læhegn, åbne arealer og vandhuller. Egnede ældre træer i området vil kunne danne grundlag for ynglekolonier.

Markfirben

Arten lever i lysåbne områder med løs og sandet jord, hvor den yngler i små kolonier. Markfirben findes typisk i et varieret landskab rigt på insekter og skjulesteder. Typiske levesteder kan være sydvendte og solbeskinnede skrånninger på heder, klitter, overdrev, råstofgrave og på vej- eller jernbaneskrånninger. Lokaliteterne giver mulighed for at solbade og for at kunne søge tilflugt for fjender.

På Nørre Uttrup Øvelsesplads er der potentielt mange egnede yngle- og rasteområder for markfirben, men der er ikke kendskab til konkrete fund.

Odder

Odder lever i tilknytning til uforstyrrede vandløb, søer og vådområder i et større territorie, da arten kræver meget plads. Ofte er levestederne næringsrige naturområder med tæt vegetation af f.eks. rørskov, krat eller træer, der giver skjul. Odderen er et rovdyr, som lever af fisk, krebsdyr, padder, krybdyr, æg, fugle og insekter og er aktiv om natten.

På Nørre Uttrup Øvelsesterræn er det eneste område, der egner sig for odder, søen og mosen i den vestlige del af terrænet, men det er formentlig for lille og for isoleret fra andre egnede habitater, til at det er sandsynligt, at odder vil leve der. Det kan muligvis bruges som rastested under spredning.

Strandtudse

Strandtudse lever overvejende på kystnære lokaliteter, og foretrækker at yngle i midlertidige vandhuller, der udtørre i løbet af sommeren. Den foretrækker ofte at yngle i ganske små vegetationsløse vandsamlinger, som opstår tilfældigt i grusgrave, sprøjtespor og lignende. Som rasteområde kræver den åbne arealer med enten ingen eller meget lav bevoksning.

Omkring Nørre Uttrup Øvelsesterræn er arten registreret på Egholm og kystnært vest for Aalborg. Den er også kendt fra indlandslokaliteter omkring grusgrave ved Biersted og Nørhalne ca. 10 km vest for Nørre Uttrup Øvelsesplads. Arten er ikke kendt fra Nørre Uttrup Øvelsesplads, men vandfyldte kørespor fra terrænkøretøjer kan udgøre velegnede ynglesteder for strandtudse på terrænet.

Fortidsminder

På terrænet findes flere fortidsminder og kulturspor.

Ved Hvorup Kirkevej nær Grønne Plads står to fredede mindesten i vejsiden.

Der findes en række beskyttede diger (eller volde) omkring skydebanen og langs den vestlige afgrænsning af terrænet ved Vaarbjerg mark lige nord for skydebanerne i et levende hegn. Disse sten- og jorddiger er fredet jf. museumslovens § 29a jf. den vejledende registrering på

Danmarks Miljøportal. Derudover findes der en lang række diger på terrænet, som bl.a. er tidligere markskel mv, som stadig kan erkendes i terrænet. Alle digerne fremgår af grundkortet i kortbilag 1.

Mellem kaserneområdet og Englænder Plads ligger en fredet høj, som er en kunstigt anlagt prydhøj med stendysse, formentligt anlagt i 1930.

I den tidligere drifts- og plejeplan var der endnu en fredet gravhøj på feltforhindringsbanen. Denne fredning er nu ophævet efter overstået arkæologisk udgravning.

Arealerne vest for Gammel Hvorupvej er del af et kulturarvsareal af international betydning med bebyggelsesspor fra jernalderen og vikingetiden, da de ligger lige nord for gravpladsen Lindholm Høje. Der er gjort en del enkeltfund fra disse perioder, samt fra bronzealderen (Slots- og Kulturstyrelsen, 2023).

4.5. Øvrige naturforhold

Skove, krat og levende hegn

90,8 ha af området udgøres af forskellige typer af skov, se kortbilag 3.

Offentligt ejede skovarealer er jf. Skovloven omfattet af fredskovspligt. Fredskov på Nørre Uttrup Øvelsesplads omfatter derfor bl.a. Vestre Plantage, Hvorup og Hedelund Plantage, Centralskoven, Østre plantage, en granplantage i det sydøstlige hjørne af terrænet ved Nr. Uttrup Vandværk, samt øvrige bevoksninger, der lever op til kriterierne for skov. Se skovudviklingskortet for beplantningernes træarter.

Plejen er jf. den tidligere drifts- og plejeplan sket i form af hugst og foryngelse løbende i overensstemmelse med Skovudviklingskortet. Skovdriften er, efter drift- og plejeplanen blev vedtaget, overgået til at basere sig på principperne om naturnær skovdrift. De naturnære skovdriftsprincipper bygger på at udnytte skovens egne processer og funktioner såsom naturlig foryngelse. Målet er at få varierede kulisser bestående af mange forskellige træarter blandet mellem hinanden og af forskellig alder. Disse skove vil fysisk være mere stabile og vil rumme en større strukturel variation end klassiske ensaldrende og ensartede plantager. Omstilling til de naturnære skovdriftsprincipper er en mangeårig proces. Med tiden vil skovarealerne således udvikle et mere urskovslignende præg med en arts- og strukturmæssig mangfoldighed med væltede og døde træer, lysninger og mørkere tilvækstområder.

Der findes spredte mindre krat på Nørre Uttrup Øvelsesplads, blandt andet på hede, overdrev, slette og mose, hvor tilgroning med vedplanter forekommer naturligt. Krattene består af bl.a. pil, hvidtjørn, havtorn, og hyld. Krat defineres i arealanalysen som halvåben vegetation, det vil sige uden størrelse, som svarer til skov, men med en høj dækningsgrad af vedplanter. Hvor der ikke findes udpegede § 3-naturtyper, er betegnelsen krat angivet på kortet i kortbilag 1.

Levende hegn findes ligeledes spredt på terrænet, navnlig i den sydvestlige del. De består langt overvejende af løvtræer som seljærøn, hvidtjørn, slåen og havtorn, men også stedvist af hvidgran og sitka-gran. De levende hegn og bevoksninger tjener som levesteder, skjul, fødesøgning, læ og ledelinjer i landskabet for en lang række dyr; f.eks. flagermus, øvrige pattedyr, insekter og fugle, og de levende hegn har stor betydning som landskabselement. Endvidere fungerer levende hegn som en del af det operationelle personels mulighed for at foretage taktisk fremrykning igennem terrænet uden at eksponere sig over for fly og droner i det åbne landskab

Slette

Slette udgør 24,4 ha det samlede areal. Slettearealerne er den kategori af græsklædte arealer på Nørre Uttrup Øvelsesplads, som ikke er omfattet af naturbeskyttelsesloven, men fremstår som kulturgræsarealer, der tidligere har været gødet og omlagt. Derfor rummer disse arealer en flora med nogle få græs- og urtearter, og lever derfor ikke op til kriterierne for § 3-beskyttelse.

Det drejer sig om dele af Søndre Fællid i den sydvestlige del af terrænet, et mindre areal vest for Gilsiggård centralt på terrænet, et areal syd for Grønne Bakke, Englænder Plads samt et område i Øster Plantage vest for kaserneområdet.

Trekanten og arealerne på begge sider af den levede ikke op til § 3-beskyttelsen, da den tidligere drifts- og plejeplan blev udarbejdet, hvorfor de hidtil har været del af terrænets slettearealer. I dag er disse arealer omfattet af Aalborg Kommunes vejledende registrering af § 3-arealer som beskyttet overdrev. Derfor fremgår arealet fremadrettet som overdrev på grundkortet og omfattes af aktiviteterne for overdrev.

Invasive arter og problemarter

Invasive arter er defineret som indførte arter, der ved deres spredning og forekomst skader den hjemmehørende biodiversitet. Problemarter er hjemmehørende i Danmark, men kan på samme vis som de invasive arter skade biodiversitet.

På Nørre Uttrup Øvelsesplads findes der følgende invasive plantearter; kæmpebjørneklo, rynket rose, mangebladet lupin, sildig gyldenris, kæmpepileurt, småblomstret balsamin og glansbladet hæg (Miljøstyrelsen, 2023). Gyvel og vild pastinak medtages ligeledes i dette afsnit, selv om de ikke er på den statslige liste over invasive arter. Gyvel anses som en problemart, som spreder sig voldsomt og udkonkurrerer den øvrige flora. Vild pastinak spreder sig ligeledes voldsomt i disse år, og kan give alvorlige forbrændinger på lige fod med kæmpebjørneklo.

Der er ikke foretaget en systematisk kortlægning af invasive arter på Nørre Uttrup Øvelsesplads i forbindelse med udarbejdelsen af denne drifts- og plejeplan. Udover den eksisterende kortlægning, som Hededanmark har foretaget indenfor de senere år, er observationer ved besigtigelserne noteret. Derudover har brugere af terrænet bidraget med viden om forekomster, og der er indhentet data fra Arter.dk og Naturbasen.dk.

Arterne er beskrevet nedenfor på baggrund af miljøstyrelsens datablade for invasive arter, og 'Konsensus omkring vurdering af ikke-hjemmehørende arter i Danmark' i (Miljøstyrelsen, 2023) (Strandberg, B., 2023). Deres bekæmpelse er en vigtig indsats i drifts- og plejeplanen. De fleste invasive plantearter kan begrænses ved slåning, det vil sige den generelle pleje, som finder sted på de lysåbne naturarealer på øvelsespladsen. I skove, krat og læhegn, samt på de mest kupe-rede arealer, er det vanskeligere at bekæmpe arterne.

Kæmpebjørneklo

På Nørre Uttrup Øvelsesplads er kæmpebjørneklo vidt udbredt. Med større forekomster i den nordlige del af overdrevet, øst for Englænder Plads i den nordlige del af terrænet, mellem krattene øst for Kammerdal Sø, på Vaarbjerg Mark i den vestlige del af terrænet, men også mindre populationer overalt på terrænet.

Rynket rose

På Nørre Uttrup Øvelsesplads er den desværre vidt udbredt, særligt omkring skydebanen, i den sydlige del af Nordre grusgrav, ved P-pladsen i den sydvestlige del af terrænet og øst for trekanten, men generelt findes den i næsten alle skovbryn, læhegn, krat og bevoksninger på hele terrænet.

Mangebladet lupin

På Nørre Uttrup Øvelsesplads er mangebladet lupin bl.a. syd for Gilsiggård, i den sydlige del af overdrevet, øst for englænder plads og nordøst for Øster Plantage på kaserneområdet, men der er spredte

forekomster andre steder. Der bør være fokus på, at arten ikke spreder sig og kommer til at dominere overdrevsarealerne.

Sildig gyldenris (el. Canadisk gyldenris)

Sildig gyldenris findes mange steder på Nørre Uttrup Øvelsesplads, men er særlig talrig på overdrevet øst for Englænder Plads, i Søndre Grusmark, centralt på terrænet på overdrev vest for Skansevej lige syd for plantagerne, omkring Vaarbjerg Sø og langs Gammel Hvorupvej. Disse kan ikke forveksles med almindelig gyldenris, som er en såkaldt stjerneart, altså en positiv art for naturtypen overdrev, og hjemmehørende i Danmark. Arten forekommer også adskillige steder på Nørre Uttrup Øvelsesplads.

Kæmpepileurt /Japansk pileurt

Arten er registreret på et areal ved Jens Glerups vej i det nordvestlige hjørne af øvelsespladsen, og findes sandsynligvis flere steder.

Småblomstret balsamin

På Nørre Uttrup Øvelsesplads er arten registreret i en lysning i Vestre Plantage vest for Grønne Plads.

Glansbladet hæg

På Nørre Uttrup Øvelsesplads er glansbladet hæg bl.a. registreret ved Hvorup Kirkevej ud for sporet gennem Englænder Plads og i en lysning i Vestre Plantage vest for Grønne Plads.

Bjergfyr

Der findes en bevoksning af bjergfyr i den sydvestligste del af Vestre Plantage, men der er også spredning andre steder, og der bør være fokus på, at den ikke breder sig. Se skovudviklingskortet kortbilag 3.

Sitkagran

Sitkagran er på Nørre Uttrup Øvelsesterræn plantet i læhegn i afdeling 26 vest for Søndre Grusmark.

Gyvel

Gyvel er registreret på overdrevet øst for Englænder Plads og i den nordlige del af Øster Plantage, men der er mindre forekomster flere steder på terrænet.

Pastinak

På Nørre Uttrup Øvelsesterræn findes pastinak i en population på et overdrev nord for Palmelund i afdeling 25.

4.6. Offentlighedens adgang

Der er offentlig adgang til Nørre Uttrup Øvelsesplads, når der ikke finder øvelsesaktiviteter sted på terrænet besøgende skal orientere sig på Støjportalen og Ejendomsstyrelsens hjemmeside for det fulde overblik over adgangsforhold på Forsvarsministeriets terræner. Der er kun adgang i dagtimerne. Øvelsespladsen benyttes rekreativt af bl.a. kondiløbere og hundeluftere. Der er opstillet informationsstandere ved indfaldsvejene, som viser kort over området samt ordensreglement for offentlighedens færdsel. Enkelte skilte er ødelagte og bør renoveres. Der er dog mange muligheder for indgang til terrænet, hvor man ikke passerer forbi og ser skiltene. Man kan finde en række oplysninger, der er relevante for besøgende, på Forsvarsministeriets hjemmeside www.forsvaret.dk.

Trekanten har hidtil været udlejet til Grøn Koncert og lejerer slår arealet.

5. Analyse

Dette kapitel indeholder en emneopdelt diskussion af, hvordan drifts- og plejeplanen på en hensigtsmæssig og balanceret måde kan tilgodese de opstillede målsætninger under hensyntagen til optimering af ressourceudnyttelsen. Det indledes med en evaluering af indsatsen under den tidligere drifts- og plejeplan.

5.1. Evaluering af tidligere drifts- og plejeplan fra 2008-2022

Den tidligere drifts- og plejeindsats for Nørre Uttrup Øvelsesplads blev evalueret i 2015 (Forsvarsministeriets Ejendomsstyrelse, 2015). I forbindelse med udarbejdelse af nærværende drifts- og plejeplan er der i 2022 foretaget en fornyet evaluering, hvor indsatsen i perioden 2015-2021 er gennemgået. Siden drifts- og plejeplanen blev udarbejdet, er skovdriften konverteret til at basere sig på principper om naturnær skovdrift. Drift af skovarealerne er ikke berørt yderligere i denne evaluering.

Evalueringen er foretaget på baggrund af de aktivitetsskemaer og aktivitetskort, der er angivet i evalueringen fra 2015. Detailinput til evalueringen stammer blandt andet fra skovfogeder og terrænmedarbejdere ved Ejendomsstyrelse, og militære brugere på øvelsespladsen, samt feltregistreringer.

Evalueringen publiceres ikke separat, men er vedlagt på skemaform i bilag 2.

I evalueringen anvendes følgende systematik, hvor de enkelte aktiviteter i kolonnen "Status 2022" fordeles på følgende kategorier:

1. Gennemført: Aktiviteten har gennemgået nødvendig projektering og myndighedsbehandling, og planlagt feltindsats er gennemført. Hvis der er tale om en éngangsaktivitet, beskrives den kort i statusafsnittet. Hvis der er tale om en vedvarende aktivitet (for eksempel slåning) gives en kort beskrivelse i statusafsnittet, og yderligere opstilles et fortsat mål og en aktivitet for den videre indsats beskrives. I nogle tilfælde er der i projekteringen eller den praktiske indsats foretaget ændringer for eksempel grundet fysiske forhold, ændrede militære anvendelsesmønstre i projektområdet, ressourcer eller integration i beslægtede projekter i området. I så fald gives den en kort beskrivelse af ændringerne.

2. Projekteret: Aktiviteten har gennemgået nødvendig projektering og myndighedsbehandling, men feltindsats afventer. Den målsættes ved en henvisning til det pågældende ID i drifts- og plejeplanen. Hvis der er tale om en éngangsaktivitet, beskrives den kort i statusafsnittet. Hvis der er tale om en vedvarende aktivitet (for eksempel græsning og afbrænding), gives en kort beskrivelse i statusafsnittet, og yderligere opstilles et fortsat mål og beskrives en aktivitet for den videre indsats. Også her kan der være tale om ændringer, der i så fald beskrives kort.

3. Ikke gennemført: Aktiviteten er af den ene eller anden årsag ikke er udført inden for planperioden. Der kan være aktiviteter som fortsat er planlagt, men endnu ikke gennemført, eller aktiviteter, som er opgivet eller udsat af forskellige årsager. Hvis der er kendskab til begrundelserne beskrives disse, og den videre indsats beskrives.

Rydning og delvis rydning

Er delvist eller slet ikke gennemført. Der vurderes at være behov for at videreføre aktiviteter med rydning af hensyn til naturtyperne på terrænet (overdrev, heder, indlandsklit), og dermed beskyttelseskrævende arter.

Id	Lokalitet	Afd. og litra	Planlagt gennemførelse	Planlagt indsats	Status 2022	Videre planlægning
1-1	Indlandsklit	5b	År 2016 og 2020	Delvis rydning. En del af indlandsklitten ryddes for træer. Se aktivitetskortet. Enkelte fyrretræer efterlades.	Delvist gennemført 2017	Der bør formentlig planlægges opfølgende rydning af indlandsklitten, samt en aktivitet senere i planperioden med genrydning, for at holde indlandsklitten relativt lysåben.
1-2	Overdrevet vest for FUT banen	16b	År 2016 og 2020	Delvis rydning. Arealer ryddes for opvækst af buske og træer med undtagelse af hvidtjørn, egetræer og frugttræer.	Ikke gennemført	Dele af arealet er beskyttet overdrev og fortidsminde, og bør ryddes delvist igen.
1-3	Slette ved Jens Glerups vej	15a, 15b	År 2016 og 2020	Delvis rydning. Området ryddes delvist for buske og træer. Blivende arter vælges ved udførelse af rydningen.	Delvist gennemført i 2017	Arealet bør ryddes igen/ knuses og efterfølgende plejes med årlig / ekstensiv slåning.
1-4	Flere mindre enheder.		År 2016 og 2019	Rydning. Områderne slås ikke og skal derfor sikres mod opvækst af buske og træer. Områderne afmærkes med pæle.	Delvist gennemført i 2021. Der er afmærket med pæle.	Områderne blev i 2010 udlagt til naturlig tilgroning i detailplanen for terrænet, og slås ikke. De skal derfor ryddes for opvækst af større buske og træer. Dialog m. brugere om aktiviteten stadig er aktuel
1-5	Fortidsminde - Prydhøj med dysse	16b	Årligt	Rydning. Prydhøjen ryddes for al opvækst, således at den fremstår græsklædt. Højen er tilvokset i bl.a. rynket rose, hvorfor rydningen gentages årligt.	Ikke gennemført	Størstedelen af arealerne er § 3-overdrev, og bør derfor formentlig ryddes, så de kan slås min. 1 gang årligt, for at sikre en vis naturtilstand, og så man kan se dyssen. Desuden er det vigtigt at være over rynket rose. Behov er årligt

Slåning

Der var planlagt slåning med opsamlingen på terrænets overdrev og sletter med det formål at forhindre tilgroning samt vedligeholde slettearealerne til militære øvelsesaktiviteter.

Id	Lokalitet	Afd. og litra	Planlagt gennemførelse	Planlagt indsats	Status 2022	Videre planlægning
2-1	Hele terrænets slettearealer.	9e, 16a, 19a, 21a, 25b, 26h	Årligt	Slåning med opsamling. Slåning må først udføres efter 15. juli, og der skal om muligt ske opsamling af det afslåede materiale. Områder som er udlagt til naturlig tilgroning, friholdes fra slåning. Enkelte områder indenfor de nævnte litra skal friholdes for slåning. Se figur 1	Gennemført	Slåning med opsamling fastholdes, da det er § 3-overdrev. Obs på at dele (f.eks. 16a) er meget ujævne, og hvorvidt der ønskes delvis tilgroning på visse dele.
Pleje af slette (areal som 1-3)	Nordvestlige hjørne	15a, 15d		Delvis rydning. Området ryddes delvist for buske og træer. Blivende arter vælges ved udførelse af rydningen.	Ikke gennemført. Området fremstår, som om det har været uden pleje i en årrække, da det er under kraftig tilgroning, og mindre træer og buske er veletablerede.	Samme areal som 1-3. Er ryddet i 2014 og bør knuses, og derefter slås årligt. Det er svært i praksis at se hvor skel går, og det skal måske tydeliggøres, hvor der skal knuses og slås.
2-2	Hele terrænets overdrevsarealer	16b, 21b, 22a, 23a, 24a, 25a, 26b	Årligt	Slåning med opsamling. Slåning må først udføres efter 15. juli, og der skal om muligt ske opsamling af det afslåede materiale. Områder som er udlagt til naturlig tilgroning, friholdes fra slåning. Enkelte områder inden for de nævnte litra skal friholdes for slåning. Se figur 1.	Delvist gennemført	Der slås årligt, men slåningerne indskrænker sig. Der er visse steder behov for rydning igen og efterfølgende årlig slåning med opsamling. OBS på, at det er § 3-overdrev og at der er § 3-overdrev, som i dag er slette på grundkort. Visse områder blev i 2010 udlagt til naturlig tilgroning i detailplanen for terrænet, og skal friholdes for slåning og gro til.

Invasive arter og problemarter

Bekæmpelse af invasive arter er gennemført og fortsættes, men følgende arter forekommer stadig udbredt: Kæmpe-bjørneklo, rynket rose, mangebladet lupin, sildig gyldenris, kæmpepileurt, småblomstret balsamin, glansbladet hæg, bjergfyr, sitkagran samt problemarterne gyvel og vild pastinak.

Der findes beplantninger hvor skovudviklingstypen omfatter bjergfyr og sitkagran, som nu er regnet for invasive, og de bør derfor ryddes.

Id	Lokalitet	Afd. og litra	Planlagt gennemførelse	Planlagt indsats	Status 2022	Videre planlægning
5-1	Hele terrænet		Årligt	Kæmpebjørneklo. Der skal ske en løbende overvågning og registrering af forekomster. Efterfølgende udarbejdes og udføres en systematisk bekæmpelse.	Gennemført	Der sker bekæmpelse flere steder. Indsats fortsættes.
5-2	Hele terrænet		Årligt	Rynket rose. Der skal ske en løbende overvågning og registrering af forekomster. Efterfølgende udarbejdes og udføres en systematisk bekæmpelse.	Gennemført	Der sker bekæmpelse flere steder. Indsats fortsættes. Et specifikt delområde er knust i 2018. Bør indgå i fortsat bekæmpelse. Forekomster bør registreres i DPPL/GD
5-3	Hele terrænet		Årligt	Gyvel. Der skal ske en løbende overvågning og registrering af forekomster. Efterfølgende udarbejdes og udføres en systematisk bekæmpelse.	Gennemført	Der sker bekæmpelse flere steder. Overvågning og bekæmpelse fortsættes.
5-4	Hele terrænet		Årligt	Pileurt. Der skal ske en løbende overvågning og registrering af forekomster. Efterfølgende udarbejdes og udføres en systematisk bekæmpelse.	Gennemført	Der sker bekæmpelse flere steder, og pileurt kræver et stort fokus, da den er svær at bekæmpe. Indsats fortsættes, muligvis 2 gange årligt.

Øvrige aktiviteter

Nye beplantninger er etableret syd for Gilsiggård og hegnene omkring dem fjernet (aktivitet 3-1). Det skal afklares, om beplantningerne skal fremgå som overdrev, krat eller andet på kort.

Der mangler afklaring af den fremtidige drift i forhold til mindesmærker.

Aktiviteter med militær anvendelse som hovedformål er delvist gennemført. Langt de fleste kulturhegn er fjernet, men området skal gennemgås, for at sikre, at alle hegn er fjernet. Dette vil ikke blive behandlet i kommende planperiode. Aktiviteter fra den tidligere drifts- og plejeplan, som ikke er gennemført, er vurderet af de militære brugere i forbindelse med udarbejdelse af den nye plan. Hvis en aktivitet fortsat blev vurderet som relevant i forhold til militære behov, er den videreført i den nye drifts- og plejeplan.

Det vurderes, at de overordnede retningslinjer beskrevet i drifts- og plejeplanen er fulgt. Der er visse plej tiltag, som fortsat mangler gennemførelse. Dette er beskrevet nedenfor.

Id	Lokalitet	Afd. og litra	Planlagt gennemførelse	Planlagt indsats	Status 2022	Videre planlægning
3-1	Nyetablerede beplantninger syd for Gilsiggård.	21a	Årligt	Kulturhegn. Hegnet, som omkranser de nye beplantninger, skal efterses og renoveres om nødvendigt.	Gennemført	Hegnene er fjernet i december 2022 og der skal være en ny aktivitet om tyndinger i beplantningerne senere i planperioden. Brugere skal spørges, om der er behov for spor eller andet.
4-1	Mindesten for C. Nielsen, som var grundlægger af plantagen. Beliggende på Hvorup Kirkevej.	6e	Hvert andet år startende i år 2016	Tilsyn. Mindestenen er udført i natursten og er opstillet i en vejrabat langs Hvorup Kirkevej. Stenen fremstår i fin stand. Renoveringstiltag gennemføres, hvis der konstateres et behov.	Delvist gennemført	Indsats fortsættes.
4-2	Mindesten for Hvorup plantage anlagt i år 1885. Beliggende på Hvorup Kirkevej.	4e	Hvert andet år startende i år 2016	Tilsyn. Mindestenen er udført i natursten og er opstillet i en vejrabat langs Hvorup Kirkevej. Stenen fremstår i fin stand. Stenen hælder bagover og bør rejses op. Renoveringstiltag gennemføres, hvis der konstateres et behov.	Ikke gennemført	Stenen er væltet. Der skal tages stilling til om stenen skal genrejses, og der skal føres tilsyn, som ved ovenstående, og pleje ved behov.
6-1	Skelpæle langs terrænets matrikelgrænse.		2017	Opdatering af skelpæle. Skelpæle, som markerer øvelsespladsen tjekkes og opdateres, hvis der er et behov herfor.	Delvist gennemført. De fleste kulturhegn er fjernet. Terrænet bør gennemgås grundigt med henblik på at lokalisere tilbageværende hegn.	Opdatering af skelpæle er ikke del af DPPL fremadrettet.
6-2	Kulturhegn på en eller flere lokaliteter		2016	Kulturhegn skal fjernes. Gamle og udtjente kulturhegn lokaliseres og fjernes.	Delvist gennemført. De fleste kulturhegn er fjernet. Terrænet bør gennemgås grundigt med henblik på at lokalisere tilbageværende hegn.	Ny aktivitet om hegn og hvide afmærkningspæle omkring nye beplantninger.
7-1	Mountainbike rute		2016	Hele ruten afmærkes for at sikre mod yderligere inddragelse af terræn.	Ikke gennemført	Ny aktivitet om afmærkning af ruten.
7-2	Folder		2017	Der udarbejdes en folder over området, som bl.a. indeholder ordensreglement.	Ikke gennemført	Ikke del af drifts- og plejeplanen fremadrettet.
Pleje af skov				Der udføres kulturpleje af de nyanlagte skovbevoksninger, som er etableret efter det store stormfald inden planperiodens start.	Ikke gennemført	Overgået til militær skov.
0-0				Skovbevoksning ryddet af nabohensyn.	Gennemført	

5.2. Analyse af ny indsats

På baggrund af ovenstående evaluering vurderes det, at der ikke er grund til ændring i de anvendte metoder, benyttet i tidligere planperiode, da disse imødekommer målene for drift og pleje af de forskellige naturtyper og militære faciliteter.

Den nye indsats på Nørre Uttrup Øvelsesplads skal tilrettelægges med fokus på den militære brug. Inden for disse rammer skal der være fokus på at sikre naturværdierne i området med særligt fokus på overdrevene, indlandsklitten og skovene.

Det forudsættes jævnfør naturbeskyttelseslovens § 52 og vejledningen til denne, at Forsvarsministeriet som statslig arealforvaltende myndighed "løbende træffer de foranstaltninger, som er nødvendige for at holde deres arealer i rimelig stand". På Nørre Uttrup Øvelsesplads omfatter dette særligt overdrevsarealerne og heden, som er en indlandsklit, der kræver en kontinuerlig pleje for ikke at gro til med vedplanter. Der er p.t. en høj grad af tilgroning, hvorfor der bør igangsættes rydning eller delvis rydning, som opfølgning på tidligere planlagte tiltag.

Analysen af den fremadrettede indsats på Nørre Uttrup Øvelsesplads forholder sig til de tiltag, der allerede er gennemført eller mangler at blive gennemført i henhold til den tidligere drifts- og plejeplan. Analysen indarbejder desuden ændringer i forhold til militære behov og formål, samt andre forhold, der har ændret sig siden udarbejdelse af den forrige plan og evaluering af denne. I analysen er det for de enkelte emner vurderet, hvordan aktiviteterne kan tilrettelægges, så der både tages hensyn til militære interesser samt naturbeskyttelsesmæssige formål og offentlighedens adgang. Indsatserne er opdelt efter nogle overordnede modeller, som er Ejendomsstyrelses generelle beskrivelse af aktivitetstyper.

Analysen danner grundlag for planlægningen af aktiviteterne i de kommende 15 år fra 2023-2038, som beskrives i kapitel 7.

Videreførelse af aktiviteter

Den tidligere drifts- og plejeplan indeholder aktiviteter der, som det fremgår af analysen i afsnit 5.1, ikke er gennemført, men som er projekteret eller udsat. Det fremgår af analysen, om disse aktiviteter videreføres i den nye planperiode, eller om de ikke længere er relevante. I det følgende gives en overordnet analyse af behov for drift og pleje af Nørre Uttrup Øvelsesplads inden for de forskellige aktivitets-

klasser, og i den samlede aktivitetsoversigt i kapitel 7 er de enkelte aktiviteter nærmere beskrevet.

Rydning og delvis rydning

Som følge af, at rydningsaktiviteterne kun er delvist eller slet ikke gennemført i den forgangne planperiode, vurderes der at være behov for at videreføre aktiviteter med hel eller delvis rydning af hensyn til naturtyperne på terrænet (overdrev, heder, indlandsklit).

Der er derfor planlagt helt eller delvis rydning af arealer, der er under tilgroning, for at fastholde landskabet delvist åbent og dermed sikre naturtypernes tilstand, arternes levesteder og at de militære behov for varierede halvåbne arealer fortsat kan opfyldes.

Slåning

Der er fortsat et stort behov for slåning af de lysåbne arealer, særligt de beskyttede overdrev, men også sletterne. Der har hidtil kun i nogen grad være opsamlet materiale ved slåning af overdrevs -og slettearealer, og det afslåede materiale er til gene både for de militære brugere og for tilstande af naturtyperne. Derfor er der i denne planperiode planlagt aktiviteter for rydning med opsamling af det afslåede materiale på alle lysåbne arealer, samt på arealer, som indledningsvist rydtes delvist, så slåning i et eller andet omfang bliver muligt. Det drejer sig om de to tidligere grusgrave, samt indlandsklitten. Desuden slås prydshøjen og omkring mindesmærkerne, for at de holdes synlige.

Bekæmpelse af invasive plantearter og problemarter

Invasive arter og problemarter er til gene både for de militære brugere, naturtilstanden og biodiversiteten. På baggrund af den nuværende status for antallet af invasive arter og problemarter, samt deres relativt store udbredelse spredt på det meste af terrænet, vurderes der at være et stort behov for fortsat fokus på bekæmpelsen.

Indsatsen skal løbende planlægges og tilpasses de enkelte arter og nye arter, der måtte komme til i løbet af planperioden. Det er vigtigt at bekæmpelsen sker rettidigt, kontinuerligt og vedvarende.

Ikke modelbeskrevne aktiviteter

Der er i forbindelse med udarbejdelsen af nærværende plan fremkommet ønsker og behov for flere aktiviteter i den kommende planperiode, som ikke er omfattet af nogen af de beskrevne modeller og metoder i Bilag 1 – Driftskatalog Januar 2022.

Derfor er der medtaget en række aktiviteter, som falder under ikke-modelbeskrevne aktiviteter. Det drejer sig om tilsyn med og evt. renoivering af mindestenene ved Hvorup Kirkevej, fjernelse af kulturhegn om beplantninger, som ikke længere tjener et formål, samt opsætning af hvide afmærkningspæle til beskyttelse af udsatte bevoksninger.

Endvidere ønskes mountainbikebanen afmærket diskret.

Der opleves udfordringer med civile på terrænet, som ikke ser skiltningen med regler om færdsel på terrænet, hvilket kan udgøre en risiko, når der er øvelser. Der er behov for løbende opdatering af information om adgangsmuligheder til terrænet, og afspærring af nogle af de mange eksisterende muligheder for indgang til området, f.eks. ved mindre hegn eller stikkende beplantning. Dette af sikkerhedshensyn, så besøgende tvinges forbi informationsskiltene.

Der kan til tider være behov for udjævning af spor fra køretøjer f.eks. på slette eller overdrev. Spor kan udjævnes efter behov, f.eks. på Trekanten eller andre steder, hvor det har betydning for brugen.

Der er et ønske om en ny øvelsesbane til personel, som kan bruges til træning af færdigheder og selvtillid på enkeltmandsuddannelsen. Gerne en fast bane med tårn, som er placeret i skov. Der indsættes en ny aktivitet om planlægning og etablering af denne bane.

Et gammelt FN-observationstårn er ikke i brug, og fjernes før det udgør en risiko.

Beplantningspleje på militære skovarealer

Skov på øvelsespladsen drives efter naturnære skovdriftsprincipper. Med tiden vil skovarealerne således udvikle et anderledes præg med en større arts- og strukturmæssig mangfoldighed med væltede og døde træer, lysninger og mørkere tilvækstområder.

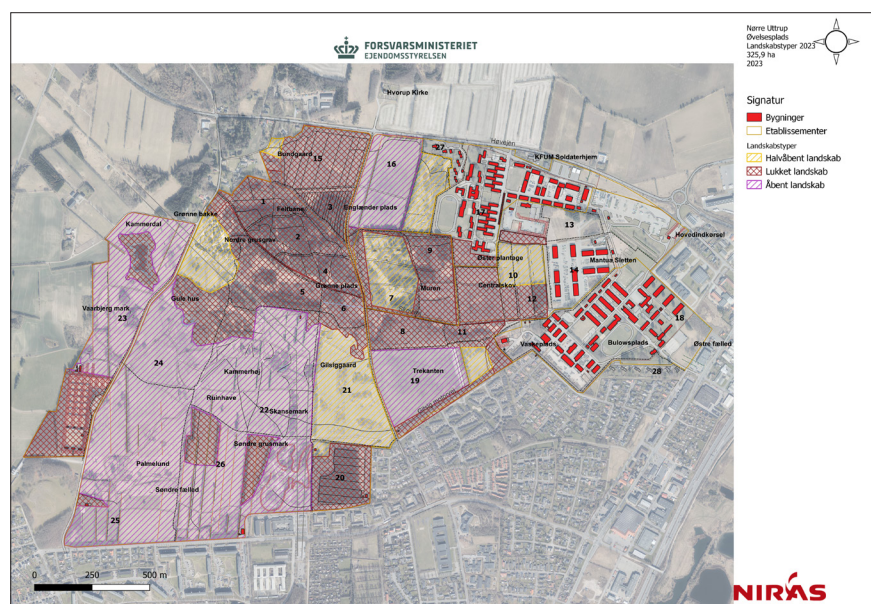
6. Visioner

Dette kapitel giver en beskrivelse af de langsigtede visioner for landskabstyperne og arealudviklingen på Nørre Uttrup Øvelsesplads. Det omfatter en vurdering af de landskabstyper, der beskriver visionen for fordelingen af det lukkede, halvåbne og det åbne landskab på større delarealer. Ligeledes omfatter beskrivelsen de såkaldte arealudviklingstyper, der understøtter den langsigtede vision for udviklingen af tilstanden på arealet.

Opdelingen af de militære øvelsesterræner i lukkede, halvåbne og åbne landskaber og deres militære, biologiske og rekreative udviklingsmål er beskrevet nærmere i publikationen Arealudviklingskataloget (FBE, 2013). Hver landskabstype omfatter en række arealudviklingstyper, der nærmere beskriver det typiske landskab og dets naturindhold.

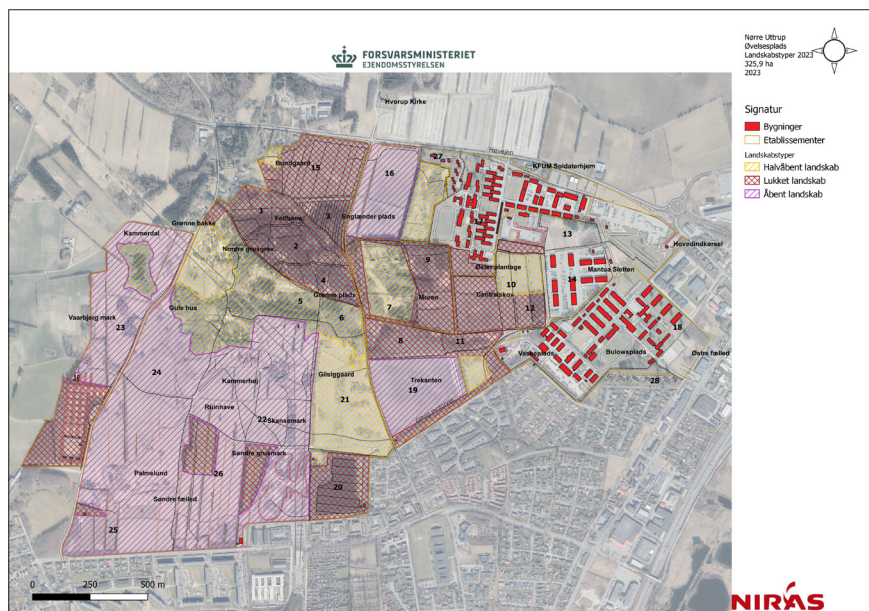
Den nuværende fordeling af landskabstyperne på Nørre Uttrup Øvelsesplads ses i Figur 6 – Landskabstyper i 2023. Den forventede fordeling, som det er visionen, at den ser ud ved udgangen af planperioden, ses i Figur 6 – Fremskrivning i udvikling i 2038. Det er visionen, at Nørre Uttrup øvelsesterræn fortsat skal være en mosaik af åbne, halv-åbne og lukkede landskaber.

Nedenfor er de tre overordnede landskabstyper åbne, halvlukkede og lukkede landskaber og deres nuværende og fremtidige fordeling på Nørre Uttrup Øvelsesplads beskrevet.

Figur 6 Landskabstyper i 2023 for Nørre Uttrup Øvelsesplads

Figur 7 – Fremskrivning 2038

Det åbne landskab

Det åbne landskab er uden træbevoksning, men dog ofte med natu-relementer som levende hegn, krat m.v. På Nørre Uttrup Øvelsesplads er det åbne landskab kendetegnet ved overdrev og sletter, navnlig i den sydvestlige del af øvelsespladsen, samt ved Englænderplads og Trekanten. De bliver plejet ved slåning, for at fastholde de lysåbne landskabstyper. Landskabstypen anvendes som øvelsesterræn med frem- og tilbagerykning. Visionen er at fastholde omfanget af lysåbne landskabstyper. Det åbne landskab udgør ca. 115 ha.

Det halvåbne landskab

Det halvåbne landskab findes spredt i terrænet f.eks. ved Gilsgaard og Nordre grusgrav samt mellem det centralt beliggende lukkede land-skab og de omkringliggende åbnearealer. Det halvåbne landskab ud-gøres såvel af overdrev med spredt krat og bevoksninger, som lysåbne arealer i skovbevoksede områder, herunder indlandsklitten (hede). Landskabstypen udgør i 2023 ca. 31 ha. Den er vigtig at opretholde i forbindelse med terrænets militære funktion. Der er således et mili-tært ønske om, og et naturmæssigt behov for at skabe mere lysåbne forhold på indlandsklitten (hede), samt omkring Nordre grusgrav og Grønne Bakke, hvorfor der i fremskrivningen er et udvidet arealer med halvåbent landskab.

Det lukkede landskab

Det lukkede landskab på Nørre Uttrup Øvelsesplads består især af forskellige bevoksninger af eg og bøg med nåletræer i den centrale og nordlige del af terrænet, men også i syd og vest. Mange steder er der et islæt af selvsåede træer i bevoksningerne, der lukker landskabet til.

Skovene er langt overvejende tætte. Det lukkede landskab har en vigtig funktion i forbindelse med militære øvelser. Landskabstypen udgør i 2023 ca. 102 ha. Frem mod 2038 er det visionen, at der via plejeindsatser bliver færre områder, der fremstår lukket. Særligt omkring Nordre grusgrav vil blive åbnet op, da det er ønsket at få indlandsklitten åbnet op igen.

7. Aktiviteter

Dette kapitel anviser på grundlag af målsætning, status og analyse den konkrete, praktiske realisering af indsatsprogrammet på det enkelte delareal. Dette sker som en udmøntning af de modeller, der er beskrevet i Bilag 1 – Driftskatalog Januar. Hertil kommer aktiviteter, som ikke er omfattet af en model, og som derfor beskrives mere grundlæggende, eventuelt med henvisning til særskilte projektformuleringer.

Det vedlagte aktivitetskort (kortbilag 2) illustrerer de overordnede planlagte drifts- og plejetiltag i den kommende planperiode (15 år). De enkelte aktiviteter er nærmere beskrevet i nedenstående afsnit. En del af aktiviteterne knyttes til en række modeller, der er nærmere beskrevet i Bilag 1 – Driftskatalog Januar. Modellerne beskriver den drift, der skal gennemføres på det enkelte areal og kan betragtes som en værktøjskasse. Modellerne skal sikre opfyldelse af målsætningerne på længere sigt og bygger i vid udstrækning på rammer og vilkår fra Ejendomsstyrelses generelle bestemmelser for arealdrift og -pleje. Nummereringen af aktiviteterne følger de standard ID-koder, som er beskrevet i Standarder for ID-koder ved tilrettelæggelse af driftsaktiviteter i Forsvarets drifts- og plejeplaner (Forsvarsministeriets Ejendomsstyrelse).

For hver aktivitetsgruppe opstilles en tabel over de planlagte aktiviteter. Tabellen indeholder kolonner med oplysninger om: målsætning, id, lokalitet, afdelinger, areal, udførelsestidspunkt og aktivitetsbeskrivelser. Målsætningskolonnen beskriver hvilken målsætningstype (militær, natur eller publikum), der udgør grundlaget for aktiviteten. Id-nummeret fremgår også af aktivitetskortet og kobler kort og tabel sammen. Arealet angiver den omtrentlige størrelse i hektar (hvis ikke andet er angivet). Under aktivitetsbeskrivelser uddybes den enkelte aktivitet.

Det bemærkes, at en række af de beskrevne aktiviteter vil kræve myndighedsgodkendelse, før de kan gennemføres.

7.1. Rydning

Målsætning	ID	Lokalitet	Afd. og litra	Areal (ha)	Gennemføres	Aktivetsbeskrivelse
Natur	1-1	Fortidsminde – Prydhøj med dysse	16b	0,0065	Årligt	Rydning Prydhøjen ryddes for al opvækst, således at den fremstår græsklædt. Højen er tilvokset i bl.a. rynket rose, hvorfor rydningen gentages årligt. Evt. afmærkning af højen.
Natur	1-2	Hele terrænets overdrevs-arealer*	-	-	Løbende ved behov forud for slåning.	Rydning På overdrev, hvor der er opvækst uden for planlagte bevoksninger, eller arealer udlagt til naturlig tilgroning, ryddes opvækst af vedplanter ved behov, forud for slåning, for at slåning kan gennemføres.

*ikke angivet på kort

7.2. Delvis rydning

Natur	2-1	Indlandsklit (hede)	5b, 5e, 22e, 24i	1,3	2024, 2029 og 2034, eller ved behov tidligere	Delvis rydning. Indlandsklitten/beskyttet hede, ryddes for træer og vedopvækst hvert 5. år. Enkelte fyrretræer eller ege efterlades. Aktiviteten prioriteres højt.
Natur	2-2	Overdrev vest for FUT-banen	16b	0,63	2028 – løbende efterfølgende	Delvis rydning. Arealet ryddes delvist for opvækst af buske og træer med undtagelse af hvidtjørn, egetræer og frugttræer. Efterfølgende slåning årligt med opsamling.
Natur	2-3	Slette ved Jens Glerups vej	15a og b	2,76	2026 – løbende efterfølgende	Delvis rydning. Området ryddes delvist for buske og træer, eller knuses med opsamling. Blivende arter vælges ved udførelse af rydning. Skel afklares og afmærkes.
Natur	2-4	Flere mindre enheder	23, 24 og 25	13,17	2030 – efterfølgende ved behov	Delvis rydning. Områderne blev i 2010 udlagt til naturlig tilgroning i detailplanen for terrænet, og slås ikke. De skal derfor ryddes for opvækst af større buske og træer.
Natur	2-5	Overdrev på Nordre grusgrav og Grønne Bakke	24a	6	Halvdelen i 2025 og 2035, eller ved behov tidligere. Den anden halvdel i 2027 og 2037	Delvis rydning. Overdrev ryddes for vedplanter. Enkelte træer og buske, som er karakteristiske for overdrev, f.eks. eg, hvidtjørn, kan efterlades. Udvælges ved udførelse af rydningen. Alternativt benyttes modellen knusning med opsamling. Aktiviteten prioriteres højt.

Natur	2-6	Overdrev i Søndre Grusmark	26f	5	2026 og 2036, eller ved behov tidligere	Delvis rydning. Overdrev ryddes for vedplanter. Enkelte træer og buske, som er karakteristiske for overdrev, f.eks. eg, hvidtjørn, kan efterlades. Udvælges ved udførelse af rydningen. Alternativt benyttes modellen knusning med opsamling. Aktiviteten prioriteres højt.
Natur	2-7	Nyetablerede beplantninger i Gilsiggård	21a	-	2030 eller ved behov	Delvis rydning Udttynding af bevoksningerne.
Militær	2-8	Ved eksisterende vandhul til gennemkørsel og kanal til bjærgning af køretøjer	22a og 22b	0.5	Ved behov	Delvis rydning Der ryddes delvist omkring den eksisterende grøft/kanal og vandhullet til gennemkørsel. Dette af hensyn til øvelsesaktiviteter omkring grøften, og pga. ønske om nye uddannelsesfaciliteter til træning af bl.a. bjærgning af køretøjer.
Militær	2-9	Mosen omkring Vaarbjerg Sø	23c	3	Ved behov	Delvis rydning Udttynding i krattet omkring Vaarbjerg Sø, primært i bundvegetationen, så mosen bliver egnet til øvelsesbrug. Af hensyn til flysikkerhed må vandspejlet ikke yderligere fritlægges, og lufthavnen skal høres. Der er et ønske om at etablere en "sø" med fast bund f.eks. i køresporet syd for Vaarbjerg Sø, til træning af gennemkørsler i bestemte dybder.

7.3. Slåning

Målsætning	ID	Lokalitet	Afd. Og litra	Areal (ha)	Gennemføres	Aktivitetsbeskrivelse
Militær & Natur	4-1	Hele terrænets slettearealer		24,4	Årligt	Slåning med opsamling. Slåning må først udføres efter 15. juli, og der skal om muligt ske opsamling af det afslåede materiale. Områder, som er udlagt til naturlig tilgroning, friholdes fra slåning. Enkelte områder inden for de nævnte litra skal friholdes for slåning.
Militær & Natur	4-2	Hele terrænets overdrevs-arealer		110	Årligt	Slåning med opsamling. Slåning må først udføres efter 15. juli, og der skal ske opsamling af det afslåede materiale. Områder som er udlagt til naturlig tilgroning, friholdes fra slåning.

Natur	4-3	Indlandsklit (hede)	5b, 5e, 22e, 24i	1,3	2024, 2029 og 2034, eller ved behov tidligere	Slåning med opsamling. Hvert 5. år slås 1/3 af vegetationen, herunder lyngpartier, så der altid er lyng i forskellige aldre. Optimalt i februar-marts. Alternativt kan 1/3 afbrændes hvert 10. år. Afbrænding udføres i samme periode (februar-marts) og kræver de rette kompetencer, tilladelser og sikkerhedsforanstaltninger.
Natur	4-4	Overdrev på Nordre grusgrav og Grønne Bakke	24a	6	Indføres efter rydning (id nr. 2-5) og gennemføres efterfølgende løbende ved behov	Slåning med opsamling. Området er kuperet, men slåning med opsamling gennemføres, hvor det er muligt. Alternativt kan 1/3 afbrændes hvert 10. år. Afbrænding udføres i samme periode (februar-marts) og kræver de rette kompetencer, tilladelser og sikkerhedsforanstaltninger.
Natur	4-5	Overdrev i Søndre Grusmark	26f	5	2026 og ved behov løbende	Slåning med opsamling. Området er kuperet, men slåning med opsamling gennemføres, hvor det er muligt. Alternativt kan 1/3 afbrændes hvert 10. år. Afbrænding udføres i samme periode (februar-marts) og kræver de rette kompetencer, tilladelser og sikkerhedsforanstaltninger.
Kulturarv	4-6	Mindestenene ved Hvorup Kirkevej	4e og 6e	0.4	Flere gange årligt	Slåning. Der slås græs omkring mindestenene flere gange i vækstsæsonen, i det omfang det er nødvendigt, for at stenene er synlige.

7.4. Bekæmpelse af invasive arter

For alle de invasive arter og problemarter skal der ske en løbende overvågning og registrering af forekomster. Efterfølgende udarbejdes og udføres en systematisk bekæmpelse. Nogle arter udgør et større problem end andre, f.eks. kæmpe-bjørneklo og rynket rose. Det prioriteres derfor at håndtere de mest problematiske først, samt at sætte tidligt ind i tilfælde, hvor der stadig kun er behov for en mindre indsats for at udrydde arten på terrænet eller begrænse spredningen. Aktiviteterne vedr. store dele af terrænet, og er derfor ikke angivet på kort.

Målsætning	ID	Lokalitet	Afd. og litra	Areal (ha)	Gennemføres	Aktivitätsbeskrivelse
Natur	12-1	Hele terrænet			Årligt	Kæmpebjørneklo Bekæmpes årligt i hele planperioden alle steder med forekomst. Arten bekæmpes typisk ved rodstikning, opgravning, slåning, græsning og evt. fjernelse af skærme før de sætter frø, alt efter antal individer.
Natur	12-2	Hele terrænet			Årligt	Rynket rose Bekæmpes årligt i hele planperioden alle steder med forekomst. Den bekæmpes mekanisk ved slåning, opgravning, harvning, græsning eller andet.
Natur	12-3	Hele terrænet			2 gange årligt	Mangebladet Lupin Bekæmpes 2 gange årligt i hele planperioden alle steder med forekomst. Den bekæmpes mekanisk ved slåning før blomstring, opgravning, harvning, græsning eller andet.
Natur	12-4	Hele terrænet			Årligt	Sildig gyldenris Bekæmpes årligt i hele planperioden alle steder med forekomst.
Natur	12-5	Hele terrænet bl.a. ved Jens Glerups vej.			Årligt	Kæmpepileurt/japansk pileurt Bekæmpes årligt i hele planperioden alle steder med forekomst. Bekæmpelse iværksættes hvis arten registreres andre steder på terrænet
Natur	12-6	Hele terrænet, bl.a. Vestre plantage vest for Grønne Plads.			Årligt	Småblomstret balsamin Bekæmpes årligt i hele planperioden alle steder med forekomst. Lugning eller slåning.
Natur	12-7	Hele terrænet			Årligt	Glansbladet hæg Bekæmpes årligt i hele planperioden alle steder med forekomst.

Natur	12-8	Hele terrænet			Årligt	Bjergfyr Bekæmpes årligt i hele planperioden, hvor der ikke er et operativt formål ved tilstedeværelsen. Der bør være fokus på, at arten ikke breder sig. Se skovudviklingskortet kortbilag 3.
Natur	12-9	Hele terrænet			Årligt	Gyvel Bekæmpes årligt i hele planperioden alle steder med forekomst.
Natur	12-10	Hele terrænet bl.a. nord for Palmelund			Årligt	Pastinak Mindre forekomster bekæmpes ved opgravning før frøsætning. Større forekomster bekæmpes ved slåning/nedskæring umiddelbart før eller ved blomstring, men før frøsætning, for at begrænse spredning af frø. Gentages flere gang pr. år for at undgå frøsætning.
Natur	12-11	Hele terrænet			Hver 3. år	Andre/nye forekomster af invasive arter. Der skal ske en løbende overvågning og registrering af forekomster. Efterfølgende udarbejdes og udføres en systematisk bekæmpelse.

7.5. Ikke modelbeskrevne aktiviteter

Målsætning	ID	Lokalitet	Afd. og litra	Areal (ha)	Gennemføres	Aktivitetsbeskrivelse
Natur og offentlig-hedens adgang	15-1	Mindesten for C. Nielsen	6e	-	Efter behov	Tilsyn Mindestenen er udført i natursten og er opstillet i en vejrabat langs Hvorup Kirkevej. Stenen fremstår i fin stand. Renoveringstiltag gennemføres, hvis der konstateres et behov.
Natur og offentlig-hedens adgang	15-2	Mindesten for Hvorup Plantage	4e	-	2024 og derefter ved behov	Tilsyn Mindestenen er udført i natursten og er opstillet i en vejrabat langs Hvorup Kirkevej. Stenen er væltet bagover, og skal rejses op. Yderligere renoveringstiltag gennemføres, hvis der konstateres et behov.
Natur og militær	15-3		21a m.fl.		2025	Fjernelse af kulturhegn Tilbageværende kulturhegn, som tidligere er etableret om nye beplantninger, fjernes over alt hvor de ikke længere er til gavn.

Natur og militær	15-4		21a m.fl.		2026 og løbende ved behov	Opsætning af hvide afmærkningspæle Beplantninger som er udsatte for påkørsler, som man ønsker at bevare, markeres med hvide afmærkningspæle, og vedligeholdes løbende. Også eksisterende pæle vedligeholdes/udskiftes.
Militær og offentlig-hedens adgang	15-5	Mountain-bikeruten			2024 og løbende ved behov	Afmærkning af Mountainbikeruten Der foretages en diskret afmærkning af ruten. Vedligeholdes løbende.
Militær og offentlig-hedens adgang	15-6	Ved adgangsveje og afgrænsningen af terrænet			Ved behov	Opdatering af skilte og begrænsning af adgangsveje til terrænet Det undersøges, hvordan antallet af adgangsveje kan begrænses, så besøgende ser skiltningen om regler og sikkerhed. F.eks. etablering af stikkende beplantning eller lignende. Ved de udvalgte indfaldsveje opsættes nye skilte.
Militær, natur og offentlig-hedens adgang	15-7	Hele terrænet			Ved behov	Udjævning af spor Spor fra køretøjer kan udjævnes efter behov, f.eks. på Trekanten eller andre steder, hvor det har betydning for brugen.

8. Referencer

Arter.dk. (Oktober 2023). Hentet fra <https://arter.dk>

Christian Kjær (Red.), L. C. (2023). Opdatering af: Håndbog om dyrearter på habitatdirektivets Bilag IV. Videnskabelig rapport nr. 520. Aarhus Universitet, DCE – Nationalt Center for Miljø og Energi.

Dansk skovforening. (Maj 2022). Sitkagran skifter status til invasiv art. Hentet fra <https://www.danskskovforening.dk/skoven/sitkagran-skifter-status-til-invasiv-art/>

FBE. (2013). Arealudviklingskatalog. Forsvaret.

FES (Forsvarsministeriets Ejendomsstyrelse). (2015). Militærnatur. Synergi mellem militær arealanvendelse og naturudvikling.

FES. (feb 2022). BESTEMMELSE FOR KLIMA, ENERGI SAMT MILJØ- OG NATURBESKYTTELSE OG JAGT M.V. INDENFOR FORSVARSMINISTERIETS MYNDIGHEDSOMRÅDE. Hentet fra www.forsvaret.dk

Forsvaret. (2008). Nørre Uttrup drifts- og plejeplan 2008-2022. Forsvaret.

Forsvarsministeriet. (2021). FMN Grønne Handleplan 2021-2025. Hentet fra <https://www.fmn.dk/globalassets/fmn/dokumenter/strategi/miljo/-forsvarsministeriets-groenne-handleplan-2021-2025-.pdf>

Forsvarsministeriets Ejendomsstyrelse. (2015). Nørre Uttrup Øvelsesplads, Evaluering af Drifts- og Plejeplan 2008-2022 .

Forsvarsministeriets Ejendomsstyrelse. (u.d.). Standarder for ID-koder ved tilrettelæggelse af driftsaktiviteter i Forsvarets drifts- og plejeplaner.

(Maj 2023). Forsvarsministeriets grønne handleplan 2021-2025. Forsvarsministeriet.

Høye, T.T. & Wind, P. (2017). Basiskortlægning af habitattrægrupper på forsvarsarealer. Aarhus Universitet, . <http://dce2.au.dk/pub/TR98.pdf>: Aarhus Universitet, DCE – Nationalt Center for Miljø og Energi .

Kjær, C. et al. (2023). Opdatering af: Håndbog om dyrearter på habitatdirektivets Bilag IV. Nationalt Center for Miljø og Energi.

Larsen, J. (2005). Katalog over skovudviklingstyper i Danmark. Miljøministeriet, Skov- og Naturstyrelsen .

Miljøstyrelsen. (Oktober 2023). De invasive arter. Hentet fra <https://mst.dk/erhverv/rig-natur/artsforvaltning/invasive-arter/de-invasive-arter>

Naturbasen.dk. (2023). Hentet fra www.naturbasen.dk

Slots- og Kulturstyrelsen. (2023). Hentet fra <https://www.kulturarv.dk/fundogfortidsminder/Lokalitet/166314/>

Strandberg, B., A. P. (2023). Konsensus omkring vurdering af ikke-hjemmehørende arter i Danmark I. Teknisk rapport nr. 271. Aarhus Universitet, DCE – Nationalt Center for Miljø og Energi.

Søgaard, B og Asferg, T. (2007). Håndbog om arter på habitatdirektivets bilag IV. Arrhus: Danske miljøundersøgelser .

9. Bilag

Bilag 1 - Driftskatalog Januar 2022 - forfindes på Ejendomsstyrelsens hjemmeside.

Bilag 2 - Evaluering af tidligere plan - Se vedhæftet

Bilag 3 - Artsliste for Nørre Uttrup Øvelsesplads

Bilag 4 - Indkomne høringssvar

Bilag 4

- Indkomne høringsvar

Ejendomsstyrelsen sendte forslag til drifts- og plejeplanen i høring den 26. juni 2024 med frist for høringsvar den 14. august 2024. I nedenstående tabel fremgår det, hvilke myndigheder, organisationer og andre interessenter der er blevet hørt, samt høringsvar:

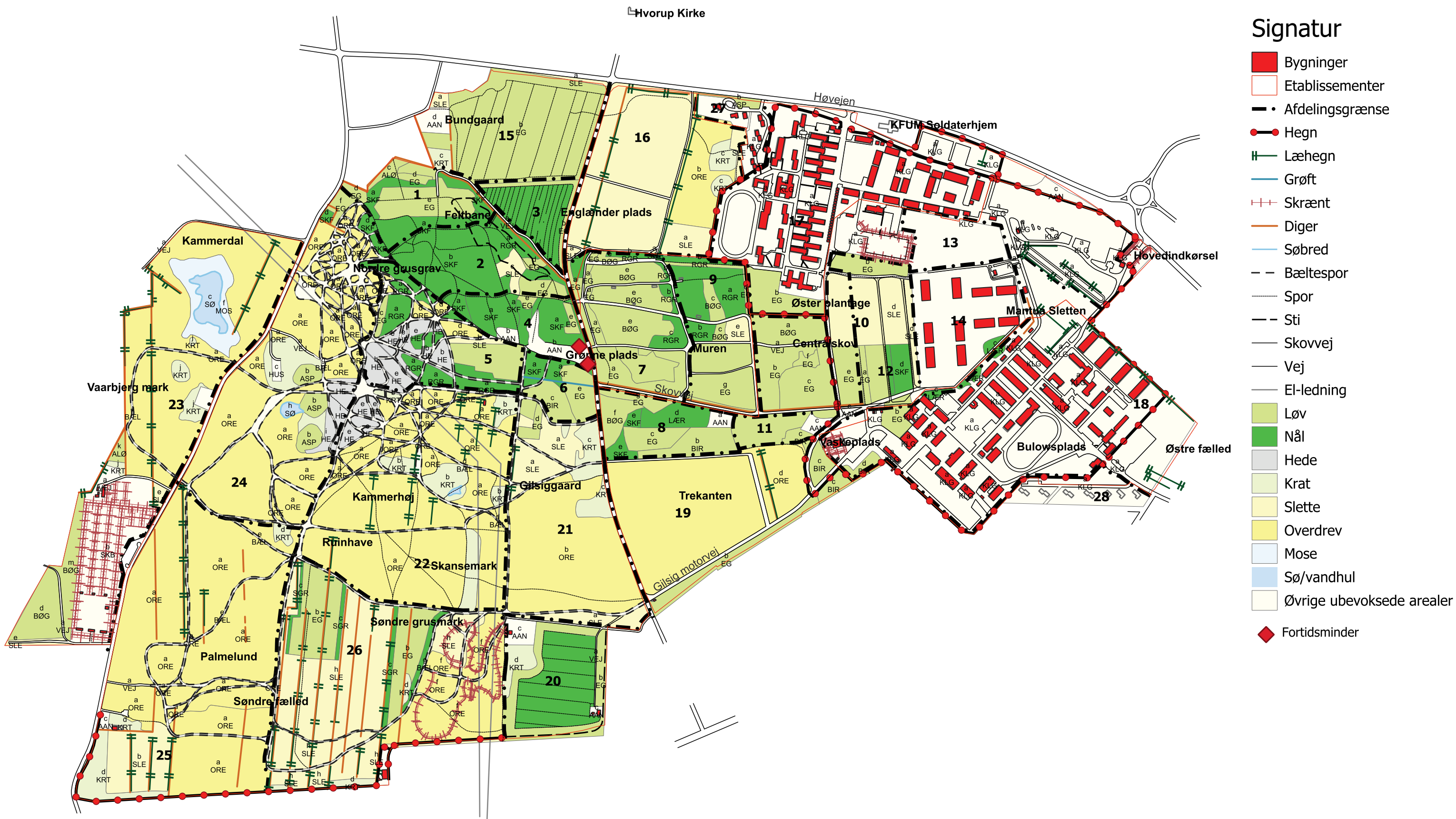
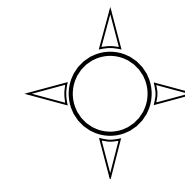
Virksomhed/organisation	Indgivet høringsvar	Bemærkning
Naturstyrelsen		
Naturstyrelsen, Himmerland		
Miljøstyrelsen	x	Ingen bemærkninger
Slots- og Kulturstyrelsen		
Aalborg Kommune		
Danmarks Naturfredningsforening		
Dansk Ornitologisk Forening		
Friluftsrådet		
Dyrenes Beskyttelse		
Verdens Skove		
Entomologisk Forening		
Dansk Pattedyrforening		
Nordisk Herpetologisk Forening		
Danmarks Jægerforbund		
Danmarks Sportsfiskerforbund		
Landbrug & Fødevarer		
Dansk Botanisk Forening		
Danmarks Kulturarvs Forening		
Politicer, Aalborg Lufthavn		
Nordjyllands Beredskab	(x)	Ikke vurderet, da der ikke er lokalplan for planen
WWF Danmark		

10. Kortbilag

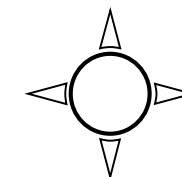
Kortbilag 1, Grundkort

Kortbilag 2, Aktivitetskort

Kortbilag 3, Skovudviklingskort

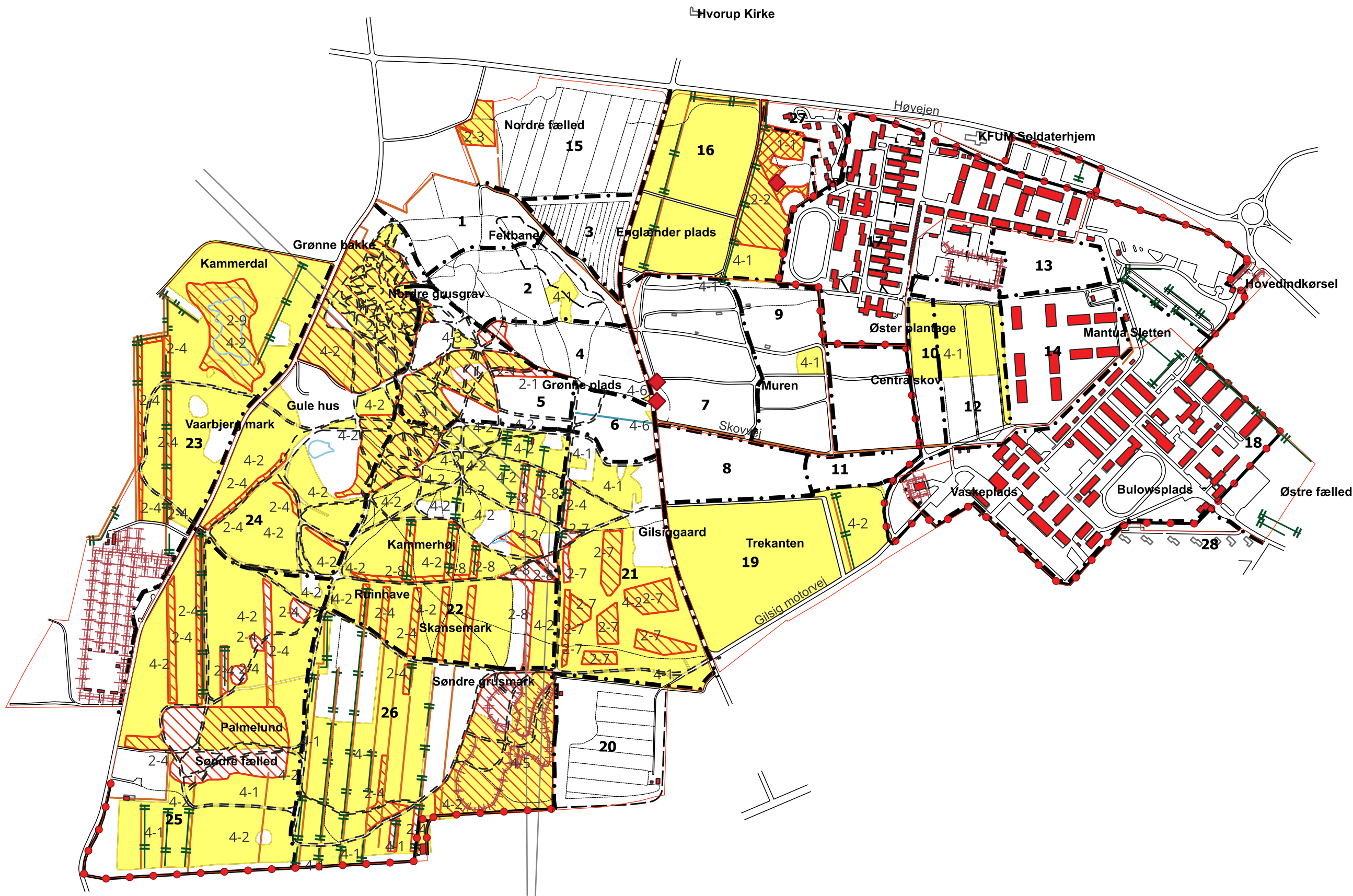

0 250 500 m

Signatur

- Bygninger
- Etablissementer
- Afdelingsgrænse
- Hegn
- Læhegn
- Grøft
- Skrænt
- Diger
- Søbred
- Bæltespor
- Spor
- Sti
- Skovvej
- Vej
- El-ledning
- Bygning
- Rydning
- Slåning
- Delvis rydning
- Fortidminder

0 250 500 m

